

Forslag til folketingsbeslutning om et byggestop for alle konventionelle slagterier og mejerier og indførelse af en maksimal transporttid for råvarer.
(Beslutningsforslag nr. B 195).

Forslag til folketingsbeslutning om styrkelse af en økologisk og demokratisk fødevarerproduktion tæt på råvareproducenterne.
(Beslutningsforslag nr. B 196).

Medlemmer af Folketinget Jørn Jespersen (SF), Margrete Auken (SF), Jes Lunde (SF) og Anni Svanholt (SF) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om anvendelse af tropisk træ.
(Beslutningsforslag nr. B 197).

Medlemmer af Folketinget Sonja Mikkelsen (S), Ulla Tørnæs (V), Per Stig Møller (KF), Jes Lunde (SF), Peter Duetoft (CD) og Niels Helveg Petersen (RV) har meddelt mig, at de ønsker at stille følgende forespørgsel til statsministeren:

»Hvad kan regeringen oplyse om forhandlingerne mellem regeringen og Færøernes landsstyre om landsstyrets ønsker til Færøernes fremtidige tilknytning til Danmark?«
(Forespørgsel F 67).

Medlemmer af Folketinget Ole M. Nielsen (KRF), Børge Klit Johansen (KRF), Jann Sjørnsen (KRF) og Tove Videbæk (KRF) har meddelt mig, at de ønsker at stille følgende forespørgsel til indenrigsministeren:

»Hvad kan ministeren oplyse om regeringens initiativer til at styrke grundlaget for en varig bosætning i landsbyer og landdistrikter?«
(Forespørgsel nr. F 68).

Indenrigsministeren (Karen Jespersen) har meddelt mig, at hun ønsker i henhold til forretningsordenens § 19, stk. 4, at give Folketinget en skriftlig

Landdistriktredegørelse 2001.
(Redegørelse nr. R 16).

Eksemplarer vil blive omdelt, og redegørelsen vil blive optaget i Folketingstidende.

Redegørelsen vil komme til forhandling fredag den 4. maj 2001.

Det Udenrigspolitiske Nævn har afgivet beretning om Det Udenrigspolitiske Nævns inddragelse i sager vedrørende EU's fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik (FUSP).
(Beretning nr. 2).

Den første sag på dagsordenen var:

1) Forespørgsel nr. F 45:

Forespørgsel til udenrigsministeren:

»Hvad kan regeringen oplyse om sin forhandlingslinje frem til den 4. ministerkonference i Verdenshandelsorganisationen, WTO?«

Af Jørn Jespersen (SF), Margrete Auken (SF) og Jes Lunde (SF).

(Forespørgslen anmeldt 22/2 2001. Fremme af forespørgslen vedtaget 1/3 2001).

Fjerde næstformand (Poul Nødgaard):

Den første sag til behandling i Folketinget i dag er forespørgsel nr. F 45.

Jeg gør opmærksom på, at afstemning om eventuelle forslag til vedtagelse vil blive udsat til torsdag den 3. maj 2001.

Vi beder nu om en begrundelse for forespørgslen, og det bliver af hr. Jørn Jespersen.

Begrundelse

Jørn Jespersen (SF):

Indtil december 1999, hvor der skete det, der senere er blevet kaldt the battle in Seattle, var der ikke ret mange i offentligheden, der vidste, at der fandtes noget, der hedder WTO, Verdenshandelsorganisationen, og langt færre, der vidste, hvad det overhovedet gik ud på.

Men de omfattende gadekampe og de mange demonstranter i Seattle i december 1999 gjorde, at mange blev opmærksomme på, at her foregik der et eller andet, der muligvis kunne være interessant.

Siden har debatten bølget frem og tilbage, hvorimod forhandlingerne i høj grad er gået i stå, for resultatet i Seattle var jo som bekendt, at forhandlingerne brød sammen, og at det ikke var muligt at starte en ny runde om frihandels-

regler og bindende aftaler for miljø og arbejdstagerrettigheder osv.

Man må jo sige, at demonstranterne fik sat fokus på et problem, men at deres budskab var relativt uklart. Mange var oprigtigt bekymrede for, hvad frihandelsreglerne og globaliseringen betød for fattige mennesker i de fattigste lande i verden, hvad frihandel betød for miljøet, hvad frihandel betød for arbejdstagerrettigheder, og det er en bekymring, som vi i SF deler. Men det er jo også en kendsgerning, at mange af demonstranterne i realiteten støttede en protektionistisk dagsorden, i virkeligheden ønskede man langt hen ad vejen fra amerikansk side at støtte forældede virksomheder og beskytte dem mod konkurrence udefra under dække af miljøregler og beskyttelse af gammeldags produktionsmetoder. Så samlet set må man sige, at diskussionen er relativt sammensat og besværlig.

Nu er der indkaldt til en 4. ministerkonference, som kommer til at finde sted i det kommende efterår i Qatar, og spørgsmålet er, om man der eller først senere er i stand til at sætte gang i en ny runde.

Danmark har udmærket sig ved at være relativt dynamisk og fremsynet i sin indsats på området. Danmark har fremsat mange gode krav og har været med til at præge dagsordenen, og det er vi fra SF's side indstillet på at Danmark fortsat skal gøre. Men spørgsmålet er selvfølgelig, hvad det er for en dagsorden, som kan bringe forhandlingerne videre, og som samtidig kan fremme de politiske målsætninger, som vi har, om hensyntagen til de fattige lande, bedre miljø, bedre arbejdstagerrettigheder, beskyttelse af arbejdstagere osv. Og der er nogle ting, vi skal have sat fokus på. Det håber jeg debatten i dag vil medvirke til.

For det første er der landbrugsstøtten. Det er en skændsel, at de rige lande taler om frihandel, samtidig med at vi opretholder en landbrugsstøtte, som i den grad gavner vores eget erhvervsliv og holder fattige lande ude. Vi giver en massiv støtte til vores egne landes erhverv og ser bort fra, at fattige lande har mulighed for at komme ind på verdensmarkedet. Det handler om patenter. Det handler om miljøregler. Det handler om Marrakech-løftet osv.

Jeg ser frem til en konstruktiv debat.

Besvarelse

Udenrigsministeren (Mogens Lykketoft):

Globaliseringen rummer mulighederne for øget økonomisk vækst og øget velfærd, men globaliseringen indeholder også risikoen for øget ulighed mellem lande og mellem befolkningsgrupper i de enkelte lande. Håndteringen af denne risiko for større ulighed, det at gå op imod den, er en af de største politiske udfordringer, vi står over for. I den sammenhæng spiller handelspolitikken en vigtig rolle. Det er regeringens opfattelse, at vi kun gennem en styrkelse af EU og af verdenshandelsorganisationen WTO vil have mulighed for at styre globaliseringen i den retning, vi ønsker. Det er derfor regeringens ønske, at der på WTO's 4. ministerkonference i Qatar til november i år skal igangsættes en ny runde af handelspolitiske forhandlinger.

Det internationale samfund kan lære meget af forhandlingssammenbruddet på WTO's sidste ministerkonference i Seattle i december 1999. En af hovedårsagerne til, at Seattlekonferencen brød sammen, var, at udviklingslandene ikke i tilstrækkelig grad blev inddraget i forhandlingerne. En anden grund var, at ministerkonferencen var dårligt forberedt i Genève. De indledende drøftelser var lagt for ambitiøst op, og rollerne mellem generaldirektøren og WTO's generelle råd var uklart defineret. Desuden demonstrerede Seattlekonferencen, at WTO's arbejde er for lukket, og at der ikke tilstrækkeligt tages hensyn til den stigende og helt indlysende interesse, som det omliggende samfund har i at blive inddraget i de stadig vigtigere handelsforhandlinger. Og endelig blev det udslaggivende, at der var manglende fodslag mellem EU og USA som de to største handelsspillere i verden.

Forhandlingssituationen efter Seattle er desværre ikke blevet meget bedre. Der er fortsat store forskelle i de forskellige landegrupper holdninger til en ny runde. Arbejdet i Genève skrider kun langsomt frem, og de godt 6 måneder, der er frem til Qatarkonferencen, er kort tid, når over 140 lande skal blive enige om et oplæg.

EU vil naturligvis være en af de væsentligste aktører i de kommende måneders drøftelser. Det er derfor vigtigt, at Danmark fortsat kan spille en aktiv rolle i EU på baggrund af et mandat, som har bred opbakning i Folketinget. Det forhandlingsmandat, som EU lagde sig fast på forud for Seattle, var set med danske øjne meget tilfredsstillende.

Det er fortsat disse rådskonklusioner, der udgør grundlaget for EU's forhandlingsposition. Der er tale om et yderst ambitiøst forhandlingsmandat, og det afspejler i høj grad de danske prioriteter, som de bl.a. fremgår af vedtagelser her i Folketinget i maj 1999 og november 1999.

Hovedformålet med Danmarks handelspolitiske indsats i EU og WTO bør være at fremme international frihandel, men det skal gøres på en måde, så den globale økonomiske udvikling finder sted på en bæredygtig måde til gavn for vækst og beskæftigelse og til gavn for en mere retfærdig økonomisk og social fordeling af verdens ressourcer.

Regeringen ønsker på den baggrund, at udviklingslandene imødekommes på en række afgørende punkter, således at den nye runde retteligt kan betegnes som WTO's udviklingsrunde, »Development round«.

Handelspolitik og udviklingspolitik vil generelt i de kommende år blive stadig tættere forbundne. Gennem udviklingspolitikken bør vi skabe et positivt økonomisk klima og opbygge erhvervssektorerne i udviklingslandene. Og gennem handelspolitikken må vi sikre en fri og ubesværet afsætning af de producerede varer til ilandene.

Disse synspunkter vil vi gøre gældende i EU, i WTO, og også på FN's konference om de mindst udviklede lande i Bruxelles i næste måned.

For det første må vi se seriøst på det såkaldte implementeringsspørgsmål, der har en central placering i WTO's arbejde efter Uruguayrunden. Udviklingslandene ønsker på visse områder længere overgangsordninger for en række af de handelspolitiske forpligtigelser, de har indgået, og er betænkelige ved at påtage sig nye forpligtigelser. Der må tages højde for udviklingslandenes helt særlige forhold i disse spørgsmål.

Et andet ønske fra udviklingslandenes side er øget markedsadgang. Som bekendt arbejdede Danmark aktivt for, at EU på rådsmødet den 26. februar i år kunne vedtage det såkaldte »Everything but Arms«-forslag, der indebærer fri markedsadgang for alle produkter undtagen våben, der indføres fra de mindst udviklede lande.

Det er vigtigt, at EU i de kommende drøftelser ansporer andre lande til at følge EU's eksempel. Derudover vil Danmark arbejde for, at udviklingslandene får bedre muligheder for at afsætte vigtige varer som f.eks. tekstiler på ilandenes markeder.

Der bør også arbejdes for mindre restriktive antidumpingregler, så der opstilles klarere og

mere gennemsigtige betingelser for brug af disse foranstaltninger, og for at antidumpinginstrumentet slet ikke kan benyttes over for de mindst udviklede lande.

For det tredje må udviklingslandene have hjælp til at deltage i de komplicerede handelspolitiske forhandlinger og til at gennemføre de stigende antal internationale regler på handelsområdet. Danmark hører allerede til blandt de lande, der yder størst bistand på det område. Regeringen vil overveje, hvordan Danmark og EU kan styrke denne bistand, så udviklingslandene får lettere ved at blive ligeværdige partnere i det multilaterale handelssystem.

Det er samtidig centralt, at områder som miljø, arbejdstagerrettigheder, forbrugerbeskyttelse og sundhed får en passende placering i forhandlingerne om en ny runde. Bestræbelserne på at sikre øget frihandel skal suppleres med bestræbelser på at sikre fair handel.

I EU's forhandlingsoplæg til ministerkonferencen i Seattle foreslog EU oprettelsen af et fælles permanent ILO/WTO-arbejdsforum, der kunne drøfte forholdet mellem handelspolitik, handelsliberalisering, udvikling og arbejdstageres grundlæggende rettigheder.

For regeringen er det ikke nødvendigvis afgørende, at netop denne løsning bliver udfaldet af en ny ministerkonference. Det vigtigste er, at der i forbindelse med runden etableres en dialog om emnet, så WTO også kan bidrage til at sikre arbejdstageres rettigheder.

Selv om EU kraftigt modsætter sig sanktioner i denne forbindelse, er det blandt udviklingslandene fortsat en udbredt og udtalt frygt, at hensynet til arbejdstagerrettigheder skal kunne bruges som undskyldning for at indføre protektionistiske foranstaltninger ad bagvejen.

Men det understreger bare behovet for, at en sådan dialog etableres. Nogle af udviklingslandene har antydnet, at man er rede til at drøfte et bredere emne som handel og social udvikling eller de sociale konsekvenser af globaliseringen, der så vil kunne inkludere spørgsmålet om arbejdstagerrettigheder. Det er en mulighed, som regeringen er rede til at se nærmere på.

På miljøområdet fastholder regeringen, at bæredygtig udvikling fortsat er et centralt mål for WTO. Hensynet til en bæredygtig udvikling bør indgå i de enkelte sektoraftaler. Derudover må forholdet mellem regler i de multilaterale miljøaftaler og regler i WTO afklares.

Regeringen ønsker også, at forsigtighedsprincippet får en mere fremtrædende placering. Sa-

ger som bl.a. EU's forbud mod import af hormonbehandlet oksekød og debatten om genmodificerede produkter har vist betydningen af forsigtighedsprincippet. Men sagerne har også vist, hvor svært det er at løfte en sag som handel og miljø i WTO. Ikke alene har vi mødt modstand fra amerikansk side, men også udviklingslandene er fortsat skeptiske vedrørende emnet handel og miljø.

Samme forhandlingssituation gælder Danmarks og EU's ønske om at få vedtaget regler om styring af multilaterale investeringer i WTO og ønsket om vedtagelse af internationale konkurrenceregler for at forhindre monopoldannelser. På investeringsområdet er det vigtigt at gennemføre princippet om ikkediskrimination og sikre, at modtagerlandet kan stille krav på bl.a. miljø- og arbejdstagerområdet.

Kommissionen undersøger for tiden muligheden for, at der eventuelt i første omgang kan indledes såkaldte plurilaterale forhandlinger om handel og investering, det vil sige forhandlinger, der er åbne for alle interesserede, men hvor aftalen ikke nødvendigvis behøver at omfatte alle WTO's medlemmer.

Den multilaterale tilgang er klart at foretrække, men hvis plurilaterale aftaler kan være et skridt på vejen, og hvis udviklingslandene ser positivt på dem, så vil regeringen være åben over for ideen.

På konkurrenceområdet finder regeringen det rimeligt, at der som minimum stilles krav om etablering af nationale konkurrenceregler i WTO-landene.

Lad mig også knytte et par kommentarer til den såkaldte indbyggede dagsorden. Det var i Uruguayrundens resultat forudsat, at der skulle indledes forhandlinger om landbrug og tjenesteydelser i år 2000. Forhandlingerne blev sat i gang som aftalt. Drøftelserne om den indbyggede dagsorden er imidlertid tæt forbundet med bestræbelserne på at indlede en ny runde.

På landbrugsområdet er EU's udgangspunkt resultatet fra Det Europæiske Råds møde i Berlin i 1999. Men det er fortsat regeringens holdning, at vi må gå længere end Berlinresultatet ved en yderligere liberalisering af EU's landbrugspolitik. Ikke alene WTO-forhandlingerne, men også EU's udvidelse og hele debatten om de intensive produktionsmetoder i landbruget taler for en hurtig, omfattende reform af EU's landbrugspolitik. Et stærkt dansk landbrug, hvor kvalitet og forbrugerbeskyttelse er nøgleord, vil også kunne drage fordel af yderligere li-

beralisering. Øget frihandel vil gavne udviklingslandenes eksport af landbrugsvarer til EU.

Der ligger også store muligheder i yderligere liberalisering af handel og tjenesteydelser. Danmark arbejder for, at tjenesteydelsesforhandlingerne fører til, at WTO-landene giver nye tilbud om øget markedsadgang inden for sektorer, der allerede er omfattet, og inden for nye sektorer. Her tænker jeg ikke mindst på søfartsområdet, som er af særlig betydning for Danmark.

Handel med intellektuelle ejendomsrettigheder får stigende global økonomisk betydning. Danmark er tilhænger af den internationale beskyttelse, der fremgår af WTO-aftalen om intellektuelle rettigheder, den såkaldte TRIPS-aftale. Denne aftale indeholder efter regeringens opfattelse en fornuftig balance mellem forbrugere og rettighedshavere.

Regeringen er dog opmærksom på, at der kan være behov for, at udviklingslandene i konkrete tilfælde får lov til at indføre længere overgangsordninger end forudset i aftalen. Regeringen er også opmærksom på de særlige problemer, der knytter sig til at sikre adgangen til billig medicin i udviklingslandene, navnlig når det drejer sig om bekæmpelse af hiv og aids i Afrika.

Her må arbejdes for, at de muligheder, der ligger i TRIPS-aftalen med henblik på at sikre en sådan adgang til medicin, effektivt udnyttes, samtidig med at man ikke undergraver intellektuelle rettigheder og fjerner det økonomiske grundlag for videre medicinsk forskning.

Mange sygdomsproblemer i udviklingslandene kræver foruden medicinsk behandling en mere grundlæggende indsats, hvor vi netop gennem vores udviklingspolitik må bekæmpe den fattigdom, der ofte er årsagen til sygdoms-epidemier.

Lad mig til sidst sige nogle få ord om forhandlingerne frem til ministerkonferencen i november.

Brobygning er et nøgleord. Det er afgørende, at kontakterne til den amerikanske administration intensiveres i de kommende måneder, og at der bygges videre på den fælles platform mellem EU og USA, ikke mindst i forhold til imødekommelser af udviklingslandene.

I den sammenhæng er det naturligvis vigtigt, at de handelspolitiske tvister, der er mellem EU og USA, finder deres afslutning så hurtigt som muligt. Det er ikke rimeligt, at der mellem så tætte allierede som EU og USA skal findes den type tvister.

Kommissionen agter at indkalde en række lande til uformelle drøftelser. Udviklingslandene vil her blive bredt repræsenteret, og samtidig vil Kommissionen føre direkte bilaterale forhandlinger med vigtige handelspolitiske aktører. Det er endvidere forudsat, at de handelspolitiske kontakter mellem EU-medlemslandene skal intensiveres i tiden op til Qatarmødet både formelt og gennem drøftelser i Rådet.

Regeringen vil i forhold til Folketinget og i særlig grad i forhold til Folketingets Europaudvalg fortsætte den åbne linje om de handelspolitiske spørgsmål.

Regeringen lægger endelig vægt på, at der i det videre arbejde sikres åbenhed og inddragelse af ngo'er og interesseorganisationer i det handelspolitiske arbejde.

Allerede forud for Seattle blev der nedsat en lang række arbejdsgrupper med deltagelse af ministerier, styrelser, interesseorganisationer, interesserede ngo'er m.fl. Disse arbejdsgrupper har tjent som et godt forum for orientering af handelspolitiske interesserede i Danmark og samtidig som støtte for udarbejdelse af grundlaget for dansk handelspolitik i EU, WTO, OECD og andre steder. Dette samarbejde vil derfor blive fortsat og intensiveret i tiden op til Qatarmødet.

Udenrigsministeriet vil også øge sin informationsvirksomhed ved at udsende oplysningsmateriale og afholde en handelspolitisk konference.

Forhandling

Jørn Jespersen (SF):

Når man skal finde svaret på, hvorfor de internationale forhandlinger om handel er gået i stå og truer med at bryde sammen og muligvis fører til, at hele WTO-systemet endegyldigt må opgives og brydes sammen, så er der én helt afgørende årsag, nemlig konflikten mellem de rige og de fattige lande. Det er, at de fattige lande siger: Vi bliver snydt og snydt og snydt. Vi bliver lovet, men det bliver ikke holdt. Alle nye regler bliver lavet med en skjult hensigt om at snyde os efterfølgende. Og man må desværre sige, at de langt hen ad vejen har ret i det.

Lad os tage et par eksempler: Der er blevet lavet en aftale om at liberalisere på tekstilområdet. Den aftale har EU opfyldt i henhold til aftalens bogstaver, men man har gjort det på en sådan måde, at der ikke er blevet sikret nogen reel markedsadgang for de lande, som rent faktisk

har tekstiler at sælge. Det er blevet dykkerudstyr og skidragter, man kan eksportere, og det producerer man tilfældigvis ikke i de mindst udviklede lande.

EU har lavet et økologisk mærke, og man siger direkte og eksplicit, at det kan kun varer produceret inden for EU få. Varer produceret i den tredje verden, hvis de opfylder alle krav, hvis de er kontrollerede efter alle regler, kan ikke få EU's økologimærke. Det er lodret i modstrid med hele ånden i WTO-samarbejdet, og det er hundrede procent vandtæt protektionisme. Men det har man indført.

EU starter sager i WTO-systemet mod f.eks. Chile om sværdfisk, fordi vi insisterer på, at spanske fiskerflåder skal kunne fiske uhindret i chilensk farvand og opfiske deres fiskeressourcer.

EU har i praksis medvirket til at retfærdiggøre ulandenes beklagelser og indvendinger mod WTO-samarbejdet og i praksis bekræftet, at hele systemet er bygget op om at lave regler, der snyder og bedrager de fattigste udviklingslande.

Hvordan er så Danmarks rolle i den her sammenhæng? Jamen vi har sagt pæne ord, og det gør udenrigsministeren også i dag, men det er bare ikke godt nok. Det er simpelt hen ikke nok. Grundlæggende set bør vi gøre op med den linje af snyd og bedrag, som de rige lande fører over for de fattige udviklingslande, og det lægger regeringen ikke op til, og det er skammeligt.

Vi bør for alvor i gang med at liberalisere på landbrugsområdet. Alle partier, selv dem, der af ideologisk overbevisning går ind for liberalisering og frihandel, snakker om, at nu skal vi også have gjort noget ved landbrugsstøtten, som jo er det mindst liberale, mindst frihandelsorienterede man overhovedet kan opdrive. Men i praksis sker der ingenting. Vi har i EU opbygget en massiv landbrugssektor bag høje toldmure, bag kvotebegrænsninger og med massiv støtte, som ikke alene har holdt andre landes varer ude, men som vi oven i købet har givet massiv eksportstøtte til, så vi, når vi havde overskudsproduktion, kunne dumpe den på fattige landes markeder og smadre deres egen produktionsstruktur.

Og hvordan går det med at liberalisere? Der sker ingenting. I praksis sker der ingenting, og jeg giver ikke en pind for alle de smukke hensigtserklæringer om, at nu skal der ske liberaliseringer på det her område, for sagen er, at i praksis beskytter alle systemet, og derfor bliver det opretholdt.

TRIPS taler man om. Udenrigsministeren nævnte, at Danmark støtter systemet osv. Hvorfor gør vi det? Hvad frihandelsagtigt er der over patenter, som beskytter en monopolvirksomhed i at have eneret og få en ekstra profit på en opfindelse i årtier? Hvorfor går vi så ikke ind for patenter på medicinske metoder, f.eks. på operationer og sådan noget? Skal de ikke patentbeskyttes også? Skal privathospitalerne ikke score profitten på gode nye operationsmetoder? Der er ingen logik i holdningen på TRIPS-området, og det har intet med frihandel at gøre. Det er monopolvirksomhed. Det er beskyttelse af den enkelte virksomhed og dens massive overindtjening i forhold til sine eventuelle konkurrenter.

Hvad var der hos udenrigsministeren om Marrakech-løftet? Ingenting, så vidt jeg kunne høre. Jeg beklager, hvis jeg overhørte det. Det tror jeg ikke jeg har. Vi har lovet at give kompensation til nettofødevarieimporterende lande allerede i 1995 og få dem til at sluge Uruguayrundens resultat. Hvordan er det gået med udmøntningen af løfterne? Der er ingenting sket. Det var bare et smart trick. Vi lover dem lige noget, så underskriver de aftalen, og det gjorde de også i deres naivitet. Ingenting er der sket. Vi lever ikke op til vores løfter.

Udenrigsministeren nævner, at nu må vi have yderligere kontakt med USA. EU og USA må samarbejde, så vi kan finde en løsning på det her og finde ud af, hvad vi skal tilbyde ulandene. Ja, med USA's linje i forhold til Kyotoforhandlingerne er det en linje, der, må man sige, har meget svage fremtidsudsigter. Hvorfor begynder EU ikke konsekvent at lave alliancer med ulandene og på den måde præge forhandlingerne? Det er formentlig, fordi vi reelt ikke har noget at give dem, når det kommer til stykket.

Så konklusionen er: EU er ikke en drivende kraft i retning af at skabe en retfærdig, bæredygtig global handelsordning, og Danmark er desværre heller ikke på den plads, hvor vi burde være.

(Kort bemærkning).

Lene Espersen (KF):

Jeg skal lige love for, at det var en ordentlig bandbulle, vi her hørte fra SF's ordfører, og jeg tror da ikke, at der er den store uenighed i Folketinget om ærgrelsen over, at man på mødet i Seattle ikke nåede frem til flere gode resultater, først og fremmest til gavn for den tredje verden.

Men jeg må så også sige, at det underer mig, at hr. Jørn Jespersen, som jeg egentlig normalt be-

tragter som en meget afbalanceret politiker, på den måde kommer med et totalt unuanceret billede af, hvad der foregik bl.a. under forhandlingerne om »Agenda 2000«. Og det, jeg hørte hr. Jørn Jespersen sige fra Folketingets talerstol, var, at alle lande hyttede deres eget skind, alle hyttede deres egne interesser.

Så vil jeg bare gerne bede hr. Jørn Jespersen fra talerstolen dokumentere og fortælle, hvor det var den danske regering, hvor det var den nordlige dimension hyttede vores eget skind og ikke kæmpede for at få afviklet landbrugsstøtten, sådan som det var regeringens mandat.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg lyttede jo med dyb skuffelse til udenrigsministerens tale, men til gengæld må jeg sige, at jeg synes, at det var interessant og opmuntrende at høre den nye linje fremlagt, som SF i dag har indtaget, for jeg synes jo, at den i argumentationen faktisk minder meget stærkt om det, Enhedslisten har sagt gennem adskillige år. Det betyder jo, at venstrefløjen samlet kommer til at stå stærkere.

Det har jo været SF's linje, at vi skulle gå via EU og WTO for at forsøge at skabe forbedringer, men jeg synes, at det, hr. Jørn Jespersen nu siger, tyder på, at der også i SF er en gryende erkendelse af, at vejen til forbedringer går på tværs, på trods af EU og på trods af WTO. Man kunne næsten ikke tolke hr. Jørn Jespersens indlæg anderledes, og det synes jeg er godt, for det betyder jo, at venstrefløjen må koncentrere sine kræfter om at samarbejde med f.eks. bevægelser som ATTAC og andre kræfter, som kan lægge et pres på parlamenterne og udenrigsministeren, for det fremgår jo helt åbenlyst af debatten i dag, at udenrigsministeren ikke er klar til at foretage sig noget konstruktivt på området. Her er jeg fuldstændig enig i hr. Jørn Jespersens bedømmelse.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Hr. Jørn Jespersen sagde i sin begrundelse for at rejse denne forespørgsel, at meldingen fra Seattle var uklart, fordi mange af dem, der demonstrerede, tilsyneladende demonstrerede mod protektionisme, men i virkeligheden også demonstrerede mod frihandel, og derfor var budskabet meget uklart.

Men jeg synes, at den tale, hr. Jørn Jespersen holdt nu, også afleverede et meget, meget uklart budskab. Når hr. Jørn Jespersen siger, at protek-

tionisme er noget skidt, betyder det så, at hr. Jørn Jespersen mener, at frihandel er godt? Eller er det i virkeligheden sådan, at hr. Jørn Jespersen er enig med det store flertal her i Folketinget i, at frihandel som udgangspunkt er positivt, men at vi skal prøve at regulere den, så vi ikke får social og miljømæssig dumping og andre ting, som kan ødelægge miljøet og andre ting for os?

Som jeg hørte hr. Jørn Jespersens tale, lød det nærmest, som om alt, hvad vi har i denne del af verden af landbrugsstøtte og patenter, er noget skidt. Men hr. Jørn Jespersen bedes forklare lidt om, hvad der egentlig er grunden til, at vi har landbrugsstøtte, og hvad der er grunden til, at vi har patenter. Det er jo ikke blot for at beskytte mod nogle hæslige monopolforetagender, det er også for at give folk et incitament til at forske og opfinde nye ting.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Lad os lige gribe det sidste allerførst: Mener Det Radikale Venstre, at landbrugsstøtten giver et incitament til at forske? Det var det, der blev sagt, men det tror jeg ikke den gør.

Jeg tror, at landbrugsstøtten stammer tilbage fra en tid, hvor vi havde underproduktion af fødevarer og derfor meget forståeligt ønskede at fremme produktionen af fødevarer. Men efterhånden som vi fik overskud af fødevarer, fortsatte landbrugsstøtten bare, og i dag ligger den ude i muldjorden i form af høje priser på gårde, så unge landmænd ikke har en chance for at komme ind i erhvervet. Og det system opretholder vi.

Når vi har for stor produktion af svinekød, dumper vi det på de fattige landes markeder. Fra 1997 til 1999 blev der brugt 1½ mia. kr. på at komme af med svinekød fra Danmark. Vi producerer en masse svinekød, selv om det giver lugtgener over hele landet og ødelægger naturen, og så bruger vi skatteyderpenge på at dumpede det på fattige landes markeder. Sådan er landbrugsstøtten i dag.

Fru Lene Espersen spørger mig, om alt, hvad Danmark gør, er så dårligt. Jeg vil gerne understrege, at den tale, jeg holdt, gik på, hvad EU's samlede bidrag til disse forhandlinger er gået ud på. Jeg synes nemlig, EU er helt afgørende, for uden EU kommer der intet gennembrud.

Jeg påpegede også, at EU's linje ikke har den kvalitet og progressive indstilling, som den burde have, og lad os tage et eksempel: »Alt andet

end våben«-initiativet kunne have været et flot signal, for så kunne de allerfattigste lande få fri markedsadgang til vore markeder uden told og uden kvoter. Men hvad laver man så i sidste øjeblik? Begrænsninger på sukker, ris og bananer, netop de varer, som betyder noget dér, hvor det gør ondt. Ikke bare en smule vilje har man til reelt at gøre noget, når det kommer til stykket, og det kritiserede jeg, for det synes jeg simpelt hen er skammeligt.

Hr. Keld Albrechtsen vejrer morgenluft, men jeg må beklage: Det er der ingen grund til. Der er ingen enighed mellem SF og Enhedslisten på det punkt, og der er ingen ny linje fra SF's side. Vi mener, det er helt afgørende at præge EU's forhandlingslinje, og vi mener, at den nationalistiske linje hos Enhedslisten er gammeldags, umoderne og ueffektiv, og at der ingen fremtid er i den.

Hvis der skal være en linje i vores forhandlinger, er vi nødt til at have de rigtige udspil, men det har vi ikke haft, og derfor kritiserer vi linjen. Den eneste vej frem er at få en dansk forhandlingslinje, der vil noget, vil præge EU og vil sikre, at der kommer progressive udspil, der lægger op til en reel global deal og et globalt kompromis med ulandene, for det er der brug for. De er blevet snydt for længe.

Fjerde næstformand (Poul Nødgaard):

De næste tre korte bemærkninger er til hr. Claus Larsen-Jensen, fru Elisabeth Arnold og fru Lene Espersen. Hr. Keld Albrechtsen kommer til i næste omgang.

(Kort bemærkning).

Claus Larsen-Jensen (S):

Jeg kan godt forstå, at man kan være dybt indigneret og frustreret over den skævhed, der er på denne klode, og over at det går alt for langsomt med hensyn til at få rettet op på den. Men på den anden side skal man altså også finde en måde, hvorpå man operationelt rent faktisk kan forandre tingene, og derfor forundrer den tale, hr. Jørn Jespersen holdt, mig en hel del.

Det er min klare oplevelse, at vi hidtil har et meget, meget, meget bredt flertal i Folketinget for de klare, danske mål, som udenrigsministeren har præciseret, og det håber jeg også vi har efter i dag. Jeg kan da være enig i, at der er nogle ting, som vi godt kunne ønske fungerede anderledes. Vi vil gerne have, at det går hurtigere med afvikling af landbrugsstøtteordningerne i EU, og vi vil gerne have, det går stærkere på en lang

række andre områder. Men man skal også passe på, man ikke bliver blind og ikke kan se det positive i de ting, det rent faktisk er lykkedes at presse igennem fra dansk side i EU's udviklingsbistand gennem aftaler med de mindst udviklede lande. Prøv dog at se det som nogle positive træk og betragt det som en politisk kamp for forandring, ligesom vi har oplevet det i vores eget samfund.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Det undrer og bedrøver mig, at hr. Jørn Jespersen ikke gider høre efter, hvad vi siger.

Jeg talte dels om landbrugsstøtten og dels om patentordningerne, som er to punkter, hvor SF var meget, meget krigerisk og talte om patentordninger som noget, der kun gik ud på at støtte monopolforetagender. Det Radikale Venstre går ind for patentinstitutionen. Vi går ind for, at man skal kunne tage patent på en opfindelse, så den er beskyttet mod tyveri fra piraters side i en vis årrække, efter at man har gjort opfindelsen. Det er en beskyttelse af international ejendomsret, som har været gængs i den vestlige verden meget langt tilbage, og vi går varmt ind for, at det skal fortsætte. Men selvfølgelig skal man også prøve at lave nogle ordentlige ordninger, så banebrydende opdagelser også bliver gjort tilgængelige for hårdt ramte udviklingslande, som har syge befolkninger, der skal have adgang til den medicin.

Det er rigtigt, at landbrugsstøtten har sit udgangspunkt i en underproduktion og i, at befolkningerne gerne skulle have billige fødevarer. Men vil hr. Jørn Jespersen mene, at det er fuldstændig uden betydning, at befolkningerne i hele EU ikke skal proletariseres, fordi de ikke kan få nok for deres varer? Er der nogen i EU, som vil være interesserede i, at store dele af befolkningerne skal leve på et eksistensminimum, fordi vi ikke vil betale dem ordentligt for deres varer?

(Kort bemærkning).

Lene Espersen (KF):

Nu må SF finde ud af, hvad SF mener. Det er jo ikke korrekt, det er snakken udenom angående EU's samlede bidrag, som hr. Jørn Jespersen kommenterede.

Med hensyn til »Agenda 2000« sagde hr. Jørn Jespersen, at alle hytter deres eget skind. Jeg vil bede hr. Jørn Jespersen enten afkræfte, at alle hytter deres eget skind, og bekræfte, at Dan-

mark arbejder ihærdigt for at få fjernet så meget af landbrugsstøtten som overhovedet muligt, eller også forklare sig noget bedre.

Så ved jeg ikke, hvilken ngo-planer hr. Jørn Jespersen befordrer sig på, da vi andre i Europa-udvalget forhandlede »Everything but arms« med Udenrigsministeriet. Jeg synes faktisk ikke, det er fair over for udenrigsministeren og Udenrigsministeriet at give det billede, at Danmark ikke arbejder for at give markedsadgang, også på de områder, hvor der desværre ikke kom nogen aftale. Vi ved jo udmærket, at EU-systemet er skruet sådan sammen, at de enkelte lande forhandler med hinanden, men jeg må altså sige, at det er et totalt fejlagtigt billede af forhandlings-situationen. Der var fuld opbakning fra vistnok samtlige partier i Folketingets Europaudvalg til, at udenrigsministeren skulle arbejde for, at de fattige lande fik markedsadgang. Det var jo ikke muligt for os at få det igennem, men lad være med at give et billede af, at SF er de eneste, der arbejder for den slags ting. Det er simpelt hen for billigt.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Først til fru Lene Espersen: Den indrømmelse vil jeg meget gerne give, og jeg beklager, hvis jeg har givet et andet billede. Der er ingen tvivl om, at den danske linje med hensyn til »Alt andet end våben« har været fuldstændig rigtig, og at Det Konservative Folkeparti støttede den i Europaudvalget medgiver jeg gerne.

Det, jeg har beklaget mig over i forbindelse med »Alt anden end våben«, er EU's samlede linje efterfølgende. Jeg synes, det var skammeligt, at man i stedet for at give det rene signal udskød ordningerne for ris, bananer og sukker til 2006 og 2009. Det ødelagde forslaget signalværdi ganske væsentligt, og det har jeg ærgret mig over.

I øvrigt er det rigtigt, at Det Konservative Folkeparti og SF bakkede regeringen op og anbefalede, at man lavede den gode løsning. Der var flertal for det, men ikke alle partier sagde det. Der var faktisk store, markante partier, der plejer at være for liberaliseringer, der ikke tog ordet, bare for at få sagen belyst.

Så er der spørgsmålet om landbrugsstøtten, som Det Radikale Venstre rejste. Nu taler man om fattige og marginaliserede bønder som begrundelse for landbrugsstøtten, og så bliver jeg da nødt til at spørge: Hvad er Det Radikale Venstres holdning til landbrugsstøtten, når det kom-

mer til stykket? Mener man i virkeligheden ikke, at den skal afskaffes? Er Det Radikale Venstre så husmandsorienteret, at man har sit primære hensyn rettet mod bjergbønder og marskbønder osv. rundt omkring og af den grund opretholder støtten, som i øvrigt primært går til de store landbrug? Eller hvad er linjen? Jeg forstår det simpelt hen ikke.

Der bliver talt om, at nu skal man også lige huske, og nu skal det heller ikke gå for hurtigt, og nu må vi heller ikke alt for meget. Jeg troede, vi var enige om, at landbrugsstøtten skal afskaffes hurtigst muligt, både den generelle hektarstøtte og dyrepræmier og eksportsubsidier osv. Men nu får jeg så en melding fra Det Radikale Venstre om, at vi skal også lige huske nogle ting. Hvad er Det Radikale Venstres holdning til landbrugsstøtten, når det kommer til stykket? Jeg konstaterer bare, at uanset hvad der bliver sagt, er den ikke afskaffet og er stadig det mest konkurrenceforvridende element i hele verdenshandelen.

Så er der endelig de intellektuelle rettigheder, som Det Radikale Venstre går ind for. Det er o.k., at Det Radikale Venstre gør det, men kunne man så ikke forklare, hvad der ligger af frihandel i, at et firma har monopolrettigheder i 15-20 år på et opfundet produkt? Hvad nu, hvis der var monopolrettigheder og patent på politiske ideer? Hvordan ville Det Radikale Venstre så klare sig?

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg kan godt have forståelse for, at den ændring af SF's linje, som vi ser i dag, skal have tid til at blive formuleret i en ny strategi. Men ikke desto mindre må jeg konstatere, at hr. Jørn Jespersen i dag har erkendt, at EU ikke har vilje til at løse disse problemer, og at EU's forhandlingsposition over for WTO er håbløs. Det er i al beskedenhed, hvad Enhedslisten har forsøgt at gøre opmærksom på gennem mange år, og derfor må jeg gentage, at vi faktisk er glade for, at SF nu er enig i det.

Men det, jeg ikke forstår, er, at SF kan fastholde den teori, at man skal bruge EU som redskab til fremskridt på det internationale handelspolitiske område. Jeg mener nemlig, det er klart dokumenteret, at EU står i vejen for fremskridt, og jeg vil egentlig godt på baggrund af hr. Jørn Jespersens tale opfordre til, at SF f.eks. genovervejer sin holdning til Nicetraktaten. Nicetraktaten går jo ud på at give Europa-Kommissionen mere magt på landenes bekostning i WTO-for-

handling, f.eks. i den nye GATS-runde, og det er ikke klogt, især ikke på baggrund af den bedømmelse af EU, som hr. Jørn Jespersen har fremlagt. Jeg håber, at SF på den baggrund vil sige nej til Nicetraktaten ud fra den erkendelse af EU's natur, som hr. Jørn Jespersen korrekt har fremført fra talerstolen i dag.

(Kort bemærkning).

Charlotte Antonsen (V):

Nu fik hr. Jørn Jespersen ikke held til at genere regeringen og De Konservative ved at forsøge at pådutte dem ejendommelige synspunkter, og så forsøger han i stedet at tale om store liberale partier. Hr. Jørn Jespersen nævnte ikke Venstre, men jeg vil i hvert fald gerne understrege herfra, så hr. Jørn Jespersens forsøg på fedtspil og fup ikke kommer til at gå ud over Venstres politik, at Venstre naturligvis også hele vejen igennem har støttet frihandel.

Jeg forstår slet ikke den aggressivitet og den måde, hvorpå hr. Jørn Jespersen forsøger at tage patent på de rigtige synspunkter. Det har ikke hold i virkeligheden, for der er og har i meget lang tid været et meget bredt flertal i Danmark for liberalisering så hurtigt som muligt og afskaffelse af landbrugsstøtteordningerne så hurtigt som muligt, så derfor kommer hr. Jørn Jespersen ikke ret langt i virkelighedens verden, selv om han fremturer på den måde.

Fjerde næstformand (Poul Nødgaard):

Fru Elisabeth Arnold for den tredje og sidste korte bemærkning i denne omgang.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Begge de emner, jeg har interesseret mig for i mine korte bemærkninger til hr. Jørn Jespersen, bragte hr. Jørn Jespersen selv på banen i sit indlæg, nemlig landbrugsstøtte og patenter.

Jeg er ikke klar over, hvad SF's budskab er, men jeg kan høre på den meget, meget aggressive tone, at SF stort set er utilfreds med alt: med hele verden, med WTO, med USA, med EU og med Danmark. Jeg kan ikke rigtig hjælpe hr. Jørn Jespersen, for løsningen er jo svær, så mit spørgsmål her den sidste gang, jeg får lov til at komme herop og spørge hr. Jørn Jespersen, må være: Hvad er det så, SF vil have?

Jeg kan forstå, at man gerne vil have et dynamisk EU, for det er løsningen på at få nogle bedre forhold for markedet ud af disse forhandlinger. Men gå dog så sammen med os andre i at

støtte EU i at blive dynamisk i stedet for bare at brokke sig hele tiden.

Fjerde næstformand (Poul Nødgaard):

Så er det hr. Jørn Jespersen. Der er ikke andre, der har indtegnet sig for korte bemærkninger, men det kan jo komme.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Jeg er ked af at måtte sige det til hr. Keld Albrechtsen, men der er ikke noget at gøre. Der er ingen ny linje fra SF's side.

Vi ønsker at få lavet et regelbaseret, bæredygtigt internationalt handelssystem. Vi tror, at regler er bedre end ingen regler, vi tror, at regler er til fordel for de svage, og vi tror, at EU skal spille en helt afgørende rolle, hvis der skal komme et gennembrud med hensyn til at få skabt retfærdige, bæredygtige regler.

Danmark har indtil nu ikke fået politisk succes med at få en tilstrækkelig progressiv forhandlingslinje fra EU's side. Den er bedre end gennemsnittet, men den er ikke god nok og slet ikke tilstrækkelig progressiv. Men det får os ikke til at holde op med at arbejde for, at det er den vej, man skal gå, vi har fået nok af, at tingene står stille.

Den socialdemokratiske ordfører var inde på, at der er lidt temperamentsforskelle, at det tager tid, og at man ikke må tro, at det hele sker over natten. Det er rigtigt, at der er tale om en politisk proces, men vi synes bare ikke, at det går hurtigt nok, at der sker nok, og at det er progressivt nok. Der er ikke tilstrækkelig mange gode elementer i den danske politik og i EU's politik til, at vi synes, vi kan bakke den op, som det ser ud i øjeblikket, men vi vil da arbejde for, at det kan komme til at ske.

Jeg har aldrig nogen sinde fuldstændig kunnet gennemskue hr. Keld Albrechtsens strategi, men jeg opfatter det som et eller andet med, at i stedet for EU er det Brabrand Boligforening eller andre lokale organisationer, der skal skabe gennembrud på området. Men det tror jeg ikke ret meget på, og jeg kan fortælle hr. Keld Albrechtsen på opfordring, at SF ikke har tænkt sig at ændre holdning til Nicetraktaten. Vi vil heller ikke gå imod den gregorianske kalender eller andre ting på basis af det her, vi vil bare gerne have en mere progressiv WTO-linje fra Danmarks og EU's side.

Venstre følte sig ramt af mine bemærkninger, og det var også meningen. Jeg er glad for, at

Venstre nu i den anledning har sagt, at man støtter frihandel. Jeg har skrevet læserbreve til Venstre og spurgt, om man ville tage afstand fra landbrugets forsøg på at få undtagelser i »Alt andet end våben«-initiativet. Det har Venstre ikke forholdt sig til, men hvis jeg kan betragte Venstres bemærkninger i dag som en tilkendegivelse af, at de er uenige med landbruget i forsøget på at få ris og sukker og bananer ud af ordningen, er det da fint nok.

Fru Elisabeth Arnold kan ikke hjælpe mig, og det havde jeg heller ikke regnet med. Men hun spørger, hvad det er, vi gerne vil, og på den baggrund vil jeg gerne fremsætte et forslag til vedtagelse, så det bliver fuldstændig klart for fru Elisabeth Arnold, hvad det er, SF gerne vil.

Jeg skal derfor fremsætte følgende:

Forslag til vedtagelse

Folketinget henviser til tidligere vedtagelser om international handel, navnlig V 12 af 23. april 1998 og V 81 af 11. maj 1999, og opfordrer regeringen til i EU og WTO at arbejde for:

- at handelen med landbrugsvarer liberaliseres hurtigst muligt, herunder at eksportsubsidier og handelsforvridende landbrugsstøtte og toldmure afskaffes,
- at ulandene får mulighed for at beskytte og støtte landbrugsproduktion til forsyning af egen befolkning, jf. mange ulandes forslag om en »fødevarerikkerhedsboks« i landbrugsaftalen,
- at Marrakech-løftet indfries og styrkes, så de fattigste ulande kompenseres for stigninger i verdensmarkedspriserne på landbrugsvarer,
- at der indledes forhandlinger om ændringer af bestemmelserne i TRIPS-aftalen, som hæmmer udviklingen i den 3. verden, herunder internationale mål for fattigdomsbekæmpelse,
- at der indgås aftaler i WTO om at gøre den finansielle bistand til kapacitetsopbygning i ulandene, herunder bistand til at implementere og drage fordel af eksisterende WTO-aftaler og markedsåbninger samt bistand til at deltage på lige fod i det almindelige WTO-arbejde og i en kommende forhandlingsrunde om handelsliberaliseringer,
- at der i forbindelse med næste forhandlingsrunde indgås en bindende aftale om teknisk og økonomisk bistand til verdens fattigste lande for at hjælpe dem til at indgå i verdensøkonomien,

– at fastholde målsætninger på miljøområdet om forsigtighedsprincippet, internationale miljøaftaler og miljømærkningsordninger.

Regeringen opfordres til at arbejde for, at der på WTO's 4. ministerkonference træffes beslutninger, som sikrer, at TRIPS-aftalen ikke kommer til at stå i vejen for ulandenes adgang til import og kopiproduktion af livsnødvendig medicin, herunder aidsmedicin.

Endvidere bør de officielle forhandlinger på ministerkonferencen tilrettelægges, så alle WTO's medlemmer har reel mulighed for at deltage, og så såvel intern som ekstern transparen fremmes.«

(Forslag til vedtagelse nr. V 96).

Det er dét, SF gerne vil.

Fjerde næstformand (Poul Nødgaard):

Der er nu fremsat følgende forslag til vedtagelse: (Se ovenfor). Dette forslag indgår herefter i forhandlingen.

Så har jeg hr. Claus Larsen-Jensen og hr. Keld Albrechtsen for korte bemærkninger.

(Kort bemærkning).

Claus Larsen-Jensen (S):

Jeg vil gerne sige til hr. Jørn Jespersen, at virkeligheden kan jo ofte være langsommere, end man egentlig godt kunne tænke sig i forhold til ens eget temperament. Men problemet er, at man er nødsaget til at forholde sig til den, hvis man ikke skal ende i dyb frustration.

Derfor vil jeg gerne spørge: Er det ikke korrekt, at et bredt flertal, inklusive SF, har lagt en klar linje og sat nogle klare mål for, hvad vi vil i WTO, og har lagt en klar strategi? Er det ikke sådan, at det faktisk ikke er partierne her i Folketinget eller regeringen, der blokerer for, at der ikke er sket noget, og at det nødvendigvis heller ikke i alle sammenhænge er EU-systemet og EU-samarbejdet, der blokerer? Og vil hr. Jørn Jespersen ikke også godt indrømme, at udviklingslandene ikke bare er én stor klump af fantastisk progressive regeringer, som vil alt det gode på denne jord, men selvfølgelig godt kan bruge manglende adgang til markeder som en undskyldning for, at de ikke vil sikre grundlæggende arbejdstagerrettigheder og miljøregler? Er billedet i virkeligheden ikke langt mere nuanceret, så kampen ikke bare er mellem nord og syd, men at der også kræves alliancer på tværs af kloden?

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg takker hr. Jørn Jespersen for, at han fremhæver den boligforening, jeg har haft den ære at være formand for; det er der nemlig god grund til.

At tage udgangspunkt i det lokale synes jeg netop er det rigtige, og jeg synes faktisk også, der er grund til, at vi her i Danmark arbejder ud fra f.eks. at sige nej til hormonbøffer og nej til gensplejsning og nej til tvungne udliciteringer, uanset hvad WTO og EU måtte beslutte om de sager. Det er at tage udgangspunkt i det lokale.

Så konstaterer hr. Jørn Jespersen, at der er ingen vilje i EU og EU kommer ingen vegne. Men samtidig vil hr. Jørn Jespersen med Nicetraktaten overlade endnu mere magt til Europa-Kommissionen til at forhandle på Danmarks vegne i WTO, og det hænger jo ikke sammen. Det er jo direkte selvmord at overlade magten til en EU-organisation, som fører den stik forkerte politik, sådan som hr. Jørn Jespersen helt korrekt har gennemgået i dag.

Det fører kun til ulykker, hvis hr. Jørn Jespersen forestiller sig, at vi skal arbejde gennem i EU, når hr. Jørn Jespersen selv har erkendt, at EU ingen vilje har til forbedringer. Var det ikke bedre, at Danmark bevarede sin selvstændighed og frihed til at forhandle med de afrikanske lande uden om EU, f.eks. for at kræve ændringer af TRIPS-aftalen og standse investeringsaftalen i WTO? Var en alliance med ulandene ikke bedre end en alliance med den Europa-Kommission, som hr. Jørn Jespersen selv har erkendt står i vejen for løsninger?

Fjerde næstformand (Poul Nødgaard):

Hr. Jørn Jespersen, og derefter tror jeg, vi er tilbage i ordførerrækken.

Jørn Jespersen (SF):

Hr. Claus Larsen-Jensen spørger mig, om det ikke er rigtigt, at SF har været en del af et flertal, som har lagt en klar strategi. Jo, det er fuldstændig rigtigt, og de sidste vedtagelser, vi har lavet på WTO-området, synes jeg har peget fremad. De er vedtaget med et bredt flertal, SF har været en del af det, og jeg vil oven i købet tillade mig at sige en rimelig drivende del af det flertal. Derfor står vi også fast på, at det er væsentligt, at vi hele tiden ser fremad, fastlægger en dagsorden og præger forhandlingerne.

Det, jeg siger i dag, er ikke et opgør med den linje. Det er bare et forsøg på sige, at jeg ikke sy-

nes, Danmark og EU har lært af Seattle og sammenbruddet, og jeg synes ikke, der er de fornødne inddømmelser til ulandene, som er nødvendige for at få gang i en ny forhandlingsrunde.

Spørgsmålet var: Er ulandene bare én stor samlet klump, der er fuldstændig enig og baserer sig på god vilje og ikke andet? Selvfølgelig er de ikke det. Ulandene har mangfoldige interesser, de er meget forskellige og har en meget blandet motivbaggrund, det er der ingen tvivl om. Men hovedskillelinjen i WTO går ikke desto mindre alligevel mellem de rige lande, som ikke vil give inddømmelser og bruger handelssystemet til at fremme egne interesser, og de fattige ulande, som efter min opfattelse med rette siger, at de for mange gange er blevet snydt af aftalerne, og at der derfor må et sporskifte til. Det er jeg grundlæggende enig i.

Det betyder ikke, at alle motiver er hæderlige, rene og gode, og det betyder ikke, at de står sammen om alt muligt andet. Men det er på den baggrund, Danmark skal forhandle med de ulande, som vi har et godt samarbejde med, bl.a. med henblik på at lægge en fælles linje og skabe en alliance. Det er det, jeg gerne vil.

Hr. Keld Albrechtsen fører en diskussion frem, som vi har haft mangfoldige gange, og jeg forstår ikke helt, hvorfor han gør det, for her er ikke nogen journalister lige nu. WTO og verdenshandelen er et så stort og kompliceret problem, at danske medier ikke beskæftiger sig med det, så hr. Keld Albrechtsen kommer efter min bedste vurdering ikke i pressen på grund af denne diskussion.

Vi bliver heller ikke klogere af den, for vi kender hinandens synspunkter fuldstændig. Men jeg vil bare sige, at jeg tror, hr. Keld Albrechtsen godt ville blive klar over, at hans linje med, at Danmark skal forhandle isoleret, ikke er så hensigtsmæssig, hvis han en gang imellem tog sig tid til at være med i parlamentarikerdelegationerne ved nogle af de internationale forhandlinger og fik en hyggelig lille sludder med nogle af Norges repræsentanter, der står og venter uden for EU's dør for at få at vide, hvad der foregår.

Fjerde næstformand (Poul Nødgaard):

Hr. Claus Larsen-Jensen som ordfører.

Claus Larsen-Jensen (S):

Vi har siden starten af WTO for få år siden flere gange haft lejlighed til at tage en stor debat om WTO og den internationale handel her i Folketinget.

Der er i Folketinget et bredt flertal for, at vi gennem de internationale handelsaftaler i WTO på én gang skal styrke frihandel som et princip for verdenshandelen og samtidig underlægge handelen hensynet til social og økonomisk udvikling og vækst, også for de fattigste lande på kloden, ligesom der skal tages hensyn til arbejdstagerrettighederne og miljøet. Der skal kort sagt skabes principper for en fair handelspolitik og globale demokratiske spilleregler for den internationale handel, som kan bidrage til at give verdenshandelen og globaliseringen et menneskeligt ansigt.

Som deltager ved WTO-møderne i Singapore og Seattle står det mig helt klart, at vi står med et nyt og meget betydningsfuldt handelssamarbejde, som de allerfleste lande på kloden ønsker at være en del af, men som også er i sin vorden og derfor mangelfuldt på en lang række områder, hvor vi som socialdemokrater har krav til det internationale handelssystem.

I Singapore blev der presset hårdt på for arbejdstagerrettigheder og miljø, ulandenes vilkår og øget åbenhed og folkelig inddragelse. I Seattle fortsatte dette, om end de omfattende aktioner samtidig betød, at vi ikke kunne anvende tiden tilstrækkeligt til at nå disse mål.

Ved WTO-mødet i Qatar til november 2001 er det derfor af helt afgørende betydning, at WTO-samarbejdet bringes videre på disse områder, så vi får et velfungerende internationalt handelssystem, der tager ansvar for, at alle lande får en aktiv rolle i verdensøkonomien, og at den globale ulighed og fattigdom også ad denne vej kan bekæmpes aktivt.

WTO-forhandlingerne i Qatar skal medføre et gennembrud for udviklingslandenes marked adgang og inddragelse i verdensøkonomien og deres økonomiske og sociale udviklingsmuligheder som følge heraf. Vi kan og vil ikke acceptere at leve med en verden, hvor vi i den rige del bliver stadig rigere, medens de fattigste landes milliarder af mennesker endnu en gang hægtes af udviklingen som følge af en rå og utætmet globalisering og af, at vore lande tager et nyt teknologisk og økonomisk tigerspring ind i den nye vidensøkonomi.

Der skal gøres op med den globale ulighed og fattigdom. Det har vi i den rige del af verden et stort solidarisk ansvar for at løfte. En skæv og ulige klode er en trussel mod os alle. Det internationale handelspolitiske samarbejde i WTO er en vigtig brik til at bidrage til dette. Ideelt set er WTO ikke godt nok, men det er den bedste og

den eneste ramme, vi har for at skabe globale og handelspolitiske spilleregler.

Vi arbejder samtidig for noget tilsvarende i alle andre internationale organisationer og for, at der skabes et sammenhængende globalt demokratisk modsvar til globaliseringen. WTO og de internationale organisationer er ikke problemet, men en del af løsningen på globaliseringsens udfordringer. I fællesskab kan vi gennem EU sammen med de øvrige lande og ansøgerlande opnå en stor indflydelse i WTO, hvis vi spiller kortene rigtigt. Jeg har refereret til nogle af de indrømmelser, EU har givet.

Topprioriteten i Qatar er at sikre, at udviklingslandene også får del i verdensøkonomien. Det handler om markedsadgang, om teknisk og administrativ bistand til at kunne deltage i WTO, det kræver vilje i EU og USA til at afvikle handelsforvridende landbrugsordninger; i EU er det samtidig nødvendigt af hensyn til udviklingen. Det skal samtidig respekteres, at udviklingslandene kan opretholde og sikres ret til en vis landbrugsproduktion til forsyning af egen befolkning.

Handelspolitikken skal støtte fattigdomsbekæmpelsen i udviklingslandene. Sagen fra Sydafrika om hiv/aids-medicin har understreget behovet for, at TRIPS-aftalen sikrer udviklingslandene adgang til medicin. Grænserne i TRIPS-aftalen skal prøves af. Er de ikke gode nok i forhold til målet, må der ses på aftalerne.

Ulandene har en stor interesse i, at der investeres hos dem, så der kan sættes gang i deres økonomi og beskæftigelse, handel og sociale udvikling. Det er i det lys, der skal arbejdes for klare spilleregler for handel og investeringer, ikke blot for at give virksomhederne en vis sikkerhed for deres investeringer, men i lige så høj grad for at fastsætte etiske og andre rammer for virksomhedernes adfærd i forbindelse hermed over for landene og deres befolkninger.

Skal målene om arbejdstagerrettighederne, miljø og sundhed og aftaler på andre områder opnås inden for WTO, så er det nøglen, at udviklingslandenes interesser tilgodeses i Qatar. Det folkelige globale krav om indflydelse på WTO og globalisering skal tages alvorligt. Det handler om at styrke den folkelige demokratiske indflydelse på markedskræfter på globalt plan, som vi har gjort det nationalt.

Vi skal også på WTO-mødet styrke den folkelige inddragelsen gennem en parlamentarisk forsamling og gennem inddragelse af interesseorganisationer og ngo'er.

Jeg skal på vegne af Socialdemokratiet, Det Radikale Venstre, Venstre, Det Konservative Folkeparti, CD og Dansk Folkeparti fremsætte følgende:

Forslag til vedtagelse:

»Folketinget henviser til vedtagelserne om international handel, navnlig V 12 af 23. april 1998, V 81 af 11. maj 1999 samt V 16 af 4. november 1999, og opfordrer regeringen til i samspil med Folketingets Europaudvalg, aktivt at støtte igangsætning af en omfattende WTO-forhandlingsrunde, hvor der arbejdes for:

- at de mindst udviklede lande hurtigst muligt får helt fri markedsadgang gennem bl.a. afskaffelse af handelsforvridende landbrugsstøtte, under hensyn til at udviklingslandene kan opretholde/sikre en vis landbrugsproduktion til forsyning af egen befolkning
- at der gives øget teknisk og økonomisk bistand til verdens fattigste lande til at indgå i verdensøkonomien, herunder til deres deltagelse i WTO,
- at handelspolitikken støtter fattigdomsbekæmpelse i udviklingslandene,
- at det i TRIPS-aftalerne sikres, at udviklingslandene gives adgang til medicin,
- at der findes WTO-medholdige løsninger på handelstvisterne mellem EU og USA,
- at der skabes større gennemsigtighed og åbenhed i WTO's arbejde samt etableres en parlamentarisk forsamling i WTO.«

(Forslag til vedtagelse nr. V 97).

Fjerde næstformand (Poul Nødgaard):

Der er nu fremsat følgende forslag til vedtagelse: (Se ovenfor). Også dette forslag indgår herefter i forhandlingen.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Ja, det er jo smukt. Regeringen har jo valgt at bruge kræfterne på at samle hele den borgerlige lejr inklusive Dansk Folkeparti bag sin position og skubbe venstrefløjen og de grønne bevægelser totalt fra sig. Til lykke med det.

Jeg synes ærlig talt, det er dybt deprimerende at se på. Hvad i alverden er det for et signal at sende? Hvad er det for et signal at sende til ulandene? Hvad er der til ulandene i det forslag til vedtagelse?

Der er en markering af, at de afrikanske landes ønske om en ændring af TRIPS-aftalen vil man ikke imødekomme. Der er ikke et ord om Marrakech-løftet for eksempel. Hvor blev pengene af?

Der er intet til ulandene i det her forslag til vedtagelse. Der er nogle smukke ord fra hr. Claus Larsen-Jensen. Men realiteten er, at der er intet. Det synes jeg er dybt beskæmmende. Det er jeg nødt til at sige.

Statsministeren siger somme tider, at vi må gøre det lidt bedre. Det vil jeg meget kraftigt opfordre hr. Claus Larsen-Jensen til at komme herop og gøre.

(Kort bemærkning).

Claus Larsen-Jensen (S):

Jeg skal sige til hr. Keld Albrechtsen, at vi har forsøgt at samle det brede flertal, vi har haft ved de foregående vedtagelser omkring WTO. Og de partier, der sammen med regeringen støtter forslaget til vedtagelse, er også partier, der har støttet alle de foregående.

Det nye er, at SF's ordfører har valgt at ville fremsætte sin egen og ikke ville være med på denne. Det er jeg den første til at beklage, men det må jeg konstatere. Så det dér med, at nu er det ifølge hr. Keld Albrechtsens synspunkter den forenede højrefløj, der er samlet her, det er at gå galt i byen.

»Der er intet til ulandene.« Jeg kan jo ikke stå her og gentage helt nøjagtigt, hvad indholdet af det, jeg har sagt, og det, regeringen med udenrigsministeren har refereret til, angiver at vi går efter. Der er rigeligt på det her område.

Hr. Keld Albrechtsens problem er et andet. Det er, at for hr. Keld Albrechtsen er WTO ligesom EU, som han ikke bryder sig om. WTO er blot lidt værre. Og det er det, der er hr. Keld Albrechtsens problem.

Vi andre forsøger faktisk at vinde demokratisk indflydelse på markedskræfterne på globalt plan, på den internationale handel, osv. Og det er det, det her går ud på.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Ja, hvis man skulle tage hr. Claus Larsen-Jensen på ordet og sige, at hr. Claus Larsen-Jensen vil forsøge at få demokratisk indflydelse, så skulle den vel bruges til et eller andet. Så skulle den vel bruges til bl.a. at komme de afrikanske lande i møde på kravet om at få ændret TRIPS-aftaler-

ne, når det gælder patenter på medicin, patenter på livet selv, osv.

Men det her forslag til vedtagelse, sådan som jeg læser det, fastslår jo udtrykkeligt, at det skal ske inden for de eksisterende TRIPS-aftaler, altså at man ikke vil imødekomme ønsket om en ændring. Det er da at slå hånden af Afrika.

Så det kan da godt være, hr. Claus Larsen-Jensen vil have demokratisk indflydelse, men han vil bare ikke bruge den til noget; så det er da en ørkesløs strategi, regeringen har.

Men så står der, at stridsspørgsmålet med USA skal afklares inden for WTO-reglerne. Det betyder, at hvis WTO bestemmer, at vi skal have hormonbøffer her i Danmark, så bøjer hr. Claus Larsen-Jensen og regeringen sig for dét. Så må vi bare have hormonbøffer, hvis WTO bestemmer det.

Det er jo det, der står i forslaget til vedtagelse. Det kalder jeg ikke demokratisk indflydelse. Det kalder jeg diktat fra WTO, et udemokratisk, bureaukratisk foretagende, som så skal diktere os, at vi skal acceptere amerikanske hormonbøffer. Det er jo reelt det, der står i forslaget til vedtagelse, må jeg sige til hr. Claus Larsen-Jensen.

Det er da fuldstændig perspektivløst. Ja, undskyld jeg siger det, men det er ikke lykkedes hr. Claus Larsen-Jensen at forklare, hvori de konkret fremadrettede skridt skulle ligge i det forslag til vedtagelse, som man har præsenteret, ud over at man har fået alle de borgerlige med.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Den socialdemokratiske ordfører beklager, at SF ikke er med i dette forslag til vedtagelse. Det gør jeg sådan set også.

Nu har vi jo ikke sagt, hvordan vi vil stemme til det endnu, og det tror jeg da i høj grad afhænger af, hvad det rent faktisk betyder. Det er jo beklageligt også, at det ikke er så tydeligt, at man kan læse ud af det, hvad der ligger i det, men det synes jeg faktisk ikke man kan. Men det kan jo være, debatten kan oplyse os om dét.

Jeg synes, ligesom hr. Keld Albrechtsen, at formuleringen om TRIPS-aftalen er bekymrende, for hvis man skal tage formuleringen om TRIPS for pålydende, så siger forslaget til vedtagelse jo, at man godt kan sikre de fattige lande reel adgang til livsnødvendig medicin inden for de nuværende TRIPS-regler.

Det kan man efter min bedste vurdering ikke, fordi de bestemmelser, der er i TRIPS-aftalen, om, at man godt må undtage katatrosesituatio-

ner, betyder, sådan som jeg læser aftalen, at når man står i vand til knæene, må man godt i et par uger købe noget medicin uden for reglerne, men i normale situationer, normale situationer, som er, at man har en 20-30 pct. af befolkningen, der er smittet med aids, at man har massive malaria-problemer, at man har massive tuberkuloseproblemer, der er man ikke i en katastrofesituation, fordi det er bare en vedvarende katastrofe, og det er ikke omfattet af TRIPS-aftalen.

Så derfor bliver vi nødt til at få klargjort: Hvad er regeringens linje i forhold til det her? Er det kun kønne ord, som reelt ikke udmønter sig i en ændring af aftalerne, eller ligger der noget i det?

(Kort bemærkning).

Claus Larsen-Jensen (S):

Til hr. Keld Albrechtsen og til hr. Jørn Jespersen omkring TRIPS-aftalerne: Jeg siger klart, udenrigsministeren siger det klart, vedtagelsen siger det klart, at vi har som mål, at der skal sikres adgang til medicin for udviklingslandene. Vi siger ikke, at de eksisterende regler er gode nok, det ved vi faktisk ikke, men vi kan konstatere, at de regler, der er i den eksisterende aftale, altså ikke er afprøvede.

Og hvis man lyttede til, hvad jeg sagde i min ordførertale, ville man vide, at jeg sagde, at man skal selvfølgelig prøve grænserne af i den eksisterende aftale. Hvis de grænser ikke er gode nok, så må man ændre dem. Det er altså lidt underligt at komme og kræve ændringer inden man ved, om eksisterende regler faktisk kan bruges.

Så skal jeg sige til hr. Keld Albrechtsen om USA og EU, at vi gerne vil have, at vi løser handelsstridighederne inden for WTO-systemet. Jamen det er sådan set, fordi alternativet kunne være et sammenbrud af de internationale handelsaftaler, et sammenbrud i WTO, og vi er faktisk stærke tilhængere af, at vi har spilleregler, for hvis vi ikke har spilleregler på det her punkt, så betyder det simpelt hen, at vi overlader det til den stærkeste, så bliver det jungleloven, der kommer til at gælde. Og derfor har vi en interesse i at holde fast i WTO-systemet og sørge for, at vi får løst de konflikter, der er på dette område.

Jeg deler ikke hr. Keld Albrechtsens synspunkt om, at det her ikke er fremadrettet. Et af problemerne er, vil jeg da gerne sige, at en række af de fine målsætninger, vi opstillede tidligere, jo stadig ikke er gennemført i WTO, så det, der er behov for, er sådan set ikke nye store krav

til, hvad der skal ske på det her område. Det, det handler om, er at få sat fokus på ved det møde, der er i Qatar, at sørge for at få udviklingslandene øverst på dagsordenen og få høvlet så meget som overhovedet muligt igennem på det her felt. Det er det, det går ud på. Det er den prioritering, det er den satsning, vi forsøger at lægge ind i det her.

Fjerde næstformand (Poul Nødgaard):

Hr. Keld Albrechtsen for den tredje og sidste korte bemærkning til hr. Claus Larsen-Jensen.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil sige til hr. Claus Larsen-Jensen, at hvis det var sådan, at regeringen havde overvejelser om på et tidspunkt at kræve TRIPS-aftalerne ændret, så må man jo sige, at så er det jo en fuldstændig ubehændig formulering, man har skrevet i forslaget til vedtagelse.

For i forslaget til vedtagelse står der, at det skal være inden for TRIPS-aftalerne. Der er simpelt hen ikke nogen sammenhæng i tingene, og vi bliver nødt til at forholde os til den tekst, som forslagsstillerne, regeringen og alle de borgerlige partier har lagt på bordet. Og det er en afvisning af Afrika. Sådan er teksten.

Så jeg vil opfordre hr. Claus Larsen-Jensen til, hvis han mener noget med det, at trække det her forslag tilbage, så kan vi lave en anden formulering. Det vil Enhedslisten da gerne snakke om. Men denne her duer jo ikke.

Og så med USA: Jeg spurgte, om det her betyder, at hvis WTO bestemmer, at vi skal acceptere hormonbøffer, så ligger der jo i den tekst, at så skal vi have hormonbøffer ind på markedet i Danmark. Eller hvis der bliver lavet ordninger om gensidig anerkendelse af gensplejsede afgrøder, så skal vi også acceptere dem, der bliver godkendt i USA.

Det er jo en glidebane, det er jo forfærdeligt at underskrive på forhånd, at man vil acceptere sådanne ting som hormonbøffer, hvis handelsbureaukraterne i WTO forsøger på at tvinge os til det.

Er det det, der ligger i den formulering?

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Jeg synes jo stadig væk, det er pudsigt, at hr. Keld Albrechtsen tror, at hvis der ikke er nogle regler, så er der ingen store lande, der kan tvinge

små lande til noget som helst, for så har de ingen regler at gøre det med.

Der findes altså andre metoder. Cuba har sådan set, uden at der er nogen som helst regler som baggrund for det, oplevet temmelig kraftige reaktioner fra USA, som de godt kan mærke. Nicaragua under sandinisterne var udsat for ganske kontante handelssanktioner fra USA's side, som ikke alene rettede sig mod USA's handel, men mod alle andre landes handel med Nicaragua.

Så uden regler er vi altså ikke sådan i en situation med total suverænitet, men bare dér, hvor det er de stærke, der uden henvisning til nogen som helst legitim aftale trumfer deres vilje igenem. Men det er så, hvad det er.

I forhold til den socialdemokratiske ordfører: Jamen jeg synes, det er fint, at vi vil prøve TRIPS-reglerne af – jeg er enig i den linje – og så se, om de virker. Så er det bare uheldigt, at man laver en formulering, som lægger op til, at aftalerne er gode nok, som de er nu. Jeg vil bare minde om, at med de aftaler, der findes nu, har både Europa-Kommissionen og USA truet Sydafrika med bål og brand, hvis ikke man lavede den lov om, der skulle give adgang til billig, livsnødvendig medicin.

Så der har altså være nogle stærke kræfter, der har ageret på baggrund af de nuværende regler og brugt dem politisk. Og derfor synes jeg, man skulle lave den formulering om.

(Kort bemærkning).

Claus Larsen-Jensen (S):

Til både hr. Keld Albrechtsen og hr. Jørn Jespersen omkring TRIPS-aftalerne: Der er ikke nogen, der herfra har sagt, at TRIPS-aftalen er god nok. Der er sagt, at man har ikke prøvet den af i forhold til det problem; det var også det, der var problemet i Sydafrika.

Så siger vi: Inden vi kommer og kræver reglerne ændret, vil vi have den regel prøvet af. Hr. Jørn Jespersen giver mig ret i, at det sådan set er en rimelig fornuftig strategi, så der er intet i vedtagelsesforslaget, der kan tolkes i den retning, som hr. Jørn Jespersen og hr. Keld Albrechtsen forsøger. Jeg har svært ved at se, hvad det er for en substansforskel, der er imellem vores synspunkter på det her felt.

Og til hr. Keld Albrechtsen om WTO-bestemmelser: Hr. Keld Albrechtsen kan ikke drage nogen som helst konklusioner af, at fordi vi ønsker at finde ud af, hvordan vi løser handelskonflik-

terne mellem USA og EU, at så har vi samtidig sagt ja til hormonbøffer og genmodificerede organismer, og jeg ved ikke hvad. Vi ønsker at finde et civiliseret system, der fungerer imellem to af de store handelsområder på denne her klode, og det er det, det går ud på.

Men problemet for hr. Keld Albrechtsen er, at han har et glidebanetraume, som gælder i forhold til EU og gælder for det her område, og det er næsten lige før, man kunne få lyst til at forære hr. Keld Albrechtsen en rigtig glidebane i julegave.

Fjerde næstformand (Poul Nødgaard):

Hr. Jørn Jespersen for den tredje og sidste korte bemærkning og derefter hr. Keld Albrechtsen på en lille smule dispensation.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Hr. Claus Larsen-Jensen: Strategien med, at nu prøver vi reglerne af i forhold til medicin på f.eks. aids-området, synes jeg ikke bare er en rimelig, fornuftig strategi; jeg synes faktisk, den er temmelig god. Det er jeg helt med på, det gør vi, vi går aktivt ind, vi samarbejder med nogle af vores samarbejdslande i Afrika, laver en lovgivning, et distributionssystem, en finansieringsordning, som sikrer, at fattige mennesker får adgang til medicin.

Hvis der så er nogen, der kommer og siger, at det er i strid med WTO-aftalen, så siger vi: Er det det? Nå, så må den laves om, hvis vi ikke vinder sagen med piber og trommer. Det synes jeg er helt fint.

Hvorfor står der så ikke, at det i TRIPS-aftalerne, sådan som SF har foreslået, sikres, at der er åbenhed for, at det eventuelt kan være, at de skal laves om, men at der i stedet for står, at det er inden for TRIPS-aftalerne? For det siger jo, at det er de nuværende, og dermed er der lukket for, at de kan laves om. Det er jo i modstrid med det, hr. Claus Larsen-Jensen siger. Det synes jeg ikke er fornuftigt.

Så vil jeg sige, at TRIPS-aftalerne jo ikke kun er et spørgsmål om medicin. Det er også såsæd til landbruget. Det er også IT-teknologi, osv. Derfor er der altså en stor forskel i forhold til SF's forslag, hvor vi lægger op til, at TRIPS ikke må hæmme udviklingen i den tredje verden. Det er noget ganske andet og meget mere progressivt, end regeringen skriver.

Fjerde næstformand (Poul Nødgaard):

Hr. Keld Albrechtsen og derefter hr. Claus Larsen-Jensen, og så er jeg næsten sikker på, vi går videre i ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Tak, hr. formand.

Nu kan jeg forstå, at både hr. Claus Larsen-Jensen og hr. Jørn Jespersen er indstillet på, at vi skal acceptere handelsafgørelser, som træffes i WTO, også selv om det betyder, at vi f.eks. så bliver nødt til at tillade hormonbøffer i kølediskene i danske butikker.

Hr. Jørn Jespersen mente, at vi var afmægtige over for USA, og at vi var nødt til at have en sådan aftale, fordi ellers kom de bare og tromlede os alligevel.

Hvad er det da for en selvopgivende holdning? Så kan amerikanerne da bare komme an. Altså hvorfor skulle vi acceptere deres hormonbøffer? Det er da ingen grund til. Det vil de da sikkert heller ikke i Østrig og Italien og andre steder. Så de kan da bare komme an. I sådan et spørgsmål er der da ingen grund til at logre med halen for den store onkel derovre på den anden side af Atlanterhavet.

Så vil jeg godt spørge hr. Claus Larsen-Jensen: Hvad er det for konkrete skridt, må vi godt se den handlingsplan, regeringen har lagt for at afprøve TRIPS-aftalen? Hvornår kommer den afklaring? Ved hvilken domstol?

Ja, jeg mener det her er en syltekrukke, men lad os nu høre, om der er en konkret plan.

Fjerde næstformand (Poul Nødgaard):

Så er det hr. Claus Larsen-Jensen, og så bliver det fru Charlotte Antonsen som ordfører.

(Kort bemærkning).

Claus Larsen-Jensen (S):

Jeg vil gerne sige til hr. Jørn Jespersen, at der står faktisk »i TRIPS-aftalerne« i forslaget. Så det er sådan det samme, som SF mener. Så den strid har altså været lidt unyttig. Men det er rigtig, at der har stået »inden for« på et tidspunkt.

Så til hr. Keld Albrechtsen om synspunkterne dér: Jamen jeg vil bare sige, at det er jo sådan set lidt ligegyldigt, hvad jeg står og siger her, kan jeg konstatere, for den konklusion, hr. Keld Albrechtsen har draget, inden vi startede hele debatten, mener han stadig væk gælder, uanset hvad synspunkterne i øvrigt er.

Den slags situationer kæmper selv guderne forgæves imod, og jeg må så altså også opgive at overbevise hr. Keld Albrechtsen om den rette sammenhæng.

Og så skal jeg sige med hensyn til, hvad regeringen, hvad vi vil gøre i forhold til ændring af TRIPS-aftalerne: Altså der er jo faktisk nogle lande, der er lidt tættere på. De lande, som oplever, at de i virkeligheden i givet fald ikke inden for de eksisterende regler kunne sikre sig den adgang til medicin, ja, de må jo være de første til at rejse sagerne, og det har altså ikke være forsøgt i Sydafrikas tilfælde. Det er det, der er hovedproblemet, og derfor må vi have prøvet de grænser af, og de, der skal prøve dem af, er dem, der i virkeligheden banker hovedet ind i reglerne.

Fjerde næstformand (Poul Nødgaard):

Så er det fru Antonsen som ordfører.

Charlotte Antonsen (V):

Det er dybt beklageligt, at forhandlingerne i Seattle brød sammen, og det bedste, vi kan gøre for en verden, hvor der fortsat er mennesker, der sulter, er at skabe grundlaget for en større samhandel. Handel giver velstand her i den rige del af verden såvel som i ulandene.

Forhandlingerne til næste ministerrådsmøde i WTO går nu i gang. Mødet foregår i år i Qatar i november, og fra EU's side er vi allerede i gang med at skabe et godt grundlag for de kommende forhandlinger.

I februar vedtog vi i Udenrigsministerrådet et historisk skridt i EU. Vi afskaffede simpelt hen alle toldmure og alle kvoter i forhold til de 48 fattigste lande i verden.

Beslutningen er allerede trådt i kraft den 5. marts i år, og dermed er EU den første gruppe af lande, der giver handel med de fattigste helt fri. Der bliver en overgangsordning for nogle produkters vedkommende, det har man allerede drøftet her, nemlig sukker, bananer og ris. Vi havde gerne været den overgangsordning foruden, men vi synes under alle omstændigheder, at resultatet er godt, selv om man altså på nogle andre landes foranledning fik denne overgangsordning stoppet ind.

Jeg synes, det er interessant og rigtigt at understrege det, som hr. Jørn Jespersen sagde som ordfører på forespørgslen, at WTO-forhandlingerne i Seattle blev præget af demonstrationer, hvor mange støttede protektionistiske tendenser, støttede en protektionistisk dagsorden.

Hr. Jørn Jespersen valgte så i den forbindelse at henvise til nogle amerikanere. Det er rigtigt, at der var amerikanske landmænd osv. Der var også en anden vigtig gruppe, nemlig ATTAC, og det er nok så interessant at henvise til den gruppe, fordi de jo gerne på overfladen vil ulandene det godt, men reelt er de lige så meget fortalere for protektionisme som visse amerikanske landmænd. Det synes jeg var interessant også at fremdrage her.

Det, der er vigtigt nu i EU, er, at den statsstøtte, vi giver til landbruget, bliver nedtrappet så hurtigt som muligt både i EU og selvfølgelig også i WTO. Den beslutning, vi har truffet i EU, er vigtig for ulandene. Det er sådan i dag, at vi allerede har en importandel på 56 pct., så netop EU er en væsentlig aftager af de pågældende ulandes produkter, og derfor håber vi i Venstre, at aftalen bliver et meget godt grundlag for en forbedret økonomi i ulandene.

Når vi nu giver ulandene adgang til fri landbrugseksport, skaber vi dermed også et grundlag for, at disse lande med deres meget lavere lønninger og andre produktionsomkostninger får en reel chance for at sælge til den rige del af verden.

En øget handel i de fattigste lande vil dermed danne baggrund for, at landene får en chance for at forbedre egen økonomi. I nogle lande er der i allerhøjeste grad brug for en saltvandsindsprøjtning, fordi der simpelt hen stadig er mennesker, der dør af sult.

Med EU-beslutningen har vi vist, at vi er seriøse i vores kamp for at skaffe et fornuftigt resultat i WTO, der også bliver til gavn for ulandene. Vi har vist, at vi er villige til at tage ekstra hensyn til ulandene, fordi de har langt mere gravende problemer, end vi har.

Med frihandel har ulandene et godt udgangspunkt, men der er også behov for særlig teknisk hjælp og økonomisk bistand til ulandene og anden form for støtte til fattigdomsbekæmpelse, og det er vigtigt, at vi er klar over, at vi på det punkt altså skal have nogle ordninger, der er ekstraordinært fordelagtige for de svageste lande.

TRIPS-aftalen, som på den ene side sikrer, at patenter respekteres, og på den anden side sikrer, at de fattige lande kan få livsnødvendig medicin, er en vigtig aftale. Indtil videre er der jo ikke nogen lande, der har forsøgt at benytte sig af TRIPS-aftalen, heller ikke Sydafrika. Det var en af grundene til, at den sag, der kørte, set ud fra vores synspunkt var meget ejendommelig.

For Venstre er det klart, at hvis det en dag skulle vise sig, at TRIPS ikke fungerer efter hensigten, så må vi selvfølgelig se på den. Det er det, vi mener ligger i vedtagelsen på det her punkt.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Nu bliver ATTAC draget ind i diskussionen. Der var i hvert fald ikke noget dansk ATTAC, der eksisterede på det tidspunkt, hvor begivenhederne i Seattle fandt sted. Det er en organisation, der er under dannelse i øjeblikket, og derfor kan vi heller ikke vide, hvad dens politiske grundlag bliver i Danmark, og det skal jeg ikke blande mig i.

Men jeg håber, at den positive interesse for at gøre noget ved ulandenes fortvivlende situation, som ATTAC har vist der er i den danske befolkning, fører til, at man også lægger et pres på det politiske system med henblik på at øve en markant indsats også i internationale organisationer for at skabe et gennembrud for bedre regler om bæredygtighed og sådan noget, men det vil vise sig hen over sommeren.

Så er der spørgsmålet om frihandel. Nu synes jeg altså lige, at vi skal huske på, inden selvgodheden breder sig alt for meget, at det, som EU har lavet med en overgangsordning, er markedsadgang for de 49 allerallerfattigste lande i denne her verden. Langt hen ad vejen er det lande, som slet ikke har noget at sælge, og dermed er det rimelig frit at give dem markedsadgang. Der er ingen prisgarantier, der er ingen mængdegarantier. Det er der så i Cotonou-aftalen og andre steder, og det tror jeg vi skal have øje for at holde fast i. Men der er altså ikke så meget indrømmelse i det, når det kommer til stykket. Det er relativt billigt.

Der, hvor det for alvor begynder at give noget at lave frihandel og markedsadgang, er jo i forhold til lande som Egypten, Pakistan og Indien, som har noget at sælge i store mængder, og her er vi ikke kommet særlig langt.

(Kort bemærkning).

Charlotte Antonsen (V):

Hr. Jørn Jespersen mener ikke, at ATTAC var til stede; altså nu var både hr. Jørn Jespersen og jeg jo til stede, og vi blev begge mødt med besættelige uromagere, som tilmed var hætteklædte. Så det var ATTAC, vi så.

Så er det rigtigt, at den danske bevægelse først er startet senere, men det er jo lige præcis den politik, der blev slået til lyd for, nemlig pro-

tektionismen, hvor man i virkeligheden er flintrende ligeglad med ulandene. Det var dem, der protesterede i gaderne, da vi forsøgte at lave en fornuftig frihandelsaftale med ulandene.

Så med hensyn til EU-aftalen med de fattigste lande var det, jeg sagde, at det er et godt udgangspunkt for en aftale med WTO. Jeg er for så vidt enig med hr. Jørn Jespersen i, at det ikke kun handler om de fattigste, for det handler også om de næstfattigste og om resten af verden. Men jeg synes, at det viser EU's gode vilje, at man laver den her aftale med de allerfattigste lande. Den er et godt grundlag for, at vi så kan gå videre i forbindelse med WTO og få en fornuftig aftale, der gælder alle lande.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Jo, men alt andet end våbenaftalen er en god vilje, der er blevet demonstreret, det er vi enige om. Vi er også enige om, og det er jeg glad for at have fået at vide fra Venstres ordfører i dag, at det ville have været utrolig godt, hvis alle overgangsbestemmelserne ikke havde været der, for så ville signalet have været meget tydeligere og bedre. Det er vi enige om. Godt; det er der bredt flertal for.

Jeg siger bare, at når vi for alvor ser på at gøre noget mod fattigdom i denne her verden og skabe udvikling i den tredje verden og bruge frihandel til det, så er dér, hvor det begynder at koste og virkelig virke, ikke i forhold til de allerfattigste 49 lande; det er i forhold til nogle af de store næstfattigste lande, som Venstres ordfører kalder det. Her lever jo også utrolig mange absolut fattige mennesker på et eksistensminimum, der sulter og ikke har adgang til rent drikkevand osv.

Derfor er det bare vigtigt, at vi ikke går rundt og siger frihandel og tror, at det løser alt, og tror, at vi har gjort det ved at lave alt andet end våbeninitiativ. Der er langt til frihandel, og det er ikke enhver form for frihandel, der gavner særlig meget. Vi skal langt dybere og mere nuanceret ind i diskussionen om, hvad det er for nogle handelsbestemmelser, der skal til.

(Kort bemærkning).

Charlotte Antonsen (V):

Det er rigtigt, som hr. Jørn Jespersen siger, at frihandel ikke løser alt. Der er også især i disse lande behov for demokrati for at sikre, at den indtægt, der så kommer i forbindelse med en handel, kommer alle menneskene til gode. Men el-

lers er jeg altså enig i den argumentation, der lige kom her.

Når hr. Jørn Jespersen siger, at det gør ondt, var det jo meget tydeligt i Seattle, for vi nåede ikke et resultat. Selvfølgelig er det ikke særlig let, for der er en tendens til, at man gerne vil hytte sit. Men der mener jeg faktisk, at Danmark er et af de lande, der er fremmest, når det drejer sig om et ønske og et krav om frihandel. Det synes jeg at vi skal holde fast ved og ikke begynde at kaste mudder i maskineriet ved at kritisere os selv.

Den fg. formand (Gitte Seeberg):

Hr. Jørn Jespersen. Det bliver så den sidste korte bemærkning.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Jeg synes, at det er positivt, at Venstres ordfører siger, at frihandel ikke løser alt, for det, man somme tider hører fra det såkaldte Mod-ATTAC, som en del medlemmer af Venstres folketingsgruppe har engageret sig kraftigt i, er, at frihandel klarer det hele. Nu hører vi i dag fra i hvert fald én fra Venstres folketingsgruppe, at det gør det ikke. Glædeligt!

Venstres ordfører var også inde på, at noget andet, der skal til, f.eks. er bistand. Det er jo altså ikke længere siden end i går, at vi havde en debat i Folketinget om de mindst udviklede lande og den conference, der skal være i maj måned i Bruxelles, hvor Venstre sammen med Det Konservative Folkeparti og Dansk Folkeparti lagde op til massive besparelser i ulandshjælpen. Så synes jeg, at det er lidt underligt, at ordføreren fra Venstre dagen efter står og siger, at det også er nødvendigt med bistand og sådan noget, når man samtidig vil spare massive beløb, dramatiske beløb på ulandsbistanden.

Så endelig omkring ATTAC: Det var ATTAC, der var i Seattle, siger fru Charlotte Antonsen, for de havde hætter på. Det har de altså ikke. Jeg har mødt masser af ATTAC-folk, som havde rene negle og ingen hætter, og som diskuterede ganske åbent og demokratisk, så jeg tror, at fru Charlotte Antonsen måske skulle nuancere sin opfattelse af, hvem der er hvem.

(Kort bemærkning).

Charlotte Antonsen (V):

Jeg må skuffe hr. Jørn Jespersen. Der er i hvert fald ikke på dette punkt uenighed i Venstre. Der er ikke nogen i Venstre, der er imod demokrati,

der er ikke nogen i Venstre, som ikke mener, at demokrati i alle lande er med til at sikre, at den brede befolkning får gavn af de økonomiske fordele, der er. Så det er en anden diskussion.

Det er klart, at for at få økonomisk fremgang, skal man have frihandel, men for at sikre, at frihandelen og den økonomiske fremgang kommer alle til gode, skal man naturligvis have demokrati. Det har Venstre kæmpet for i alle årene, især i den periode, da vor tidligere landsformand, hr. Uffe Ellemann-Jensen, var udenrigsminister.

Til spørgsmålet om bistand: Ja, Venstre ønsker at skære lidt i den danske bistand – det tror jeg ikke der er nogen der er i tvivl om – men selv om man skulle nå dertil at gennemføre vores politik, så ville vi stadig væk være blandt de lande i verden, der gav allermest. Så vi ønsker i Venstre at støtte og bistå ulandene, men altså med en lille smule mindre end det, der gives i dag.

Den fg. formand (Gitte Seeberg):
Fru Lene Espersen som ordfører.

Lene Espersen (KF):

Jeg vil gerne starte med at anlægge nogle mere generelle betragtninger om internationalt samarbejde, om globalisering og ikke mindst om WTO.

I disse år er der en lang række ngo'er, bevægelser og protestorganisationer, der sætter spørgsmålstegn ved den demokratiske tilstand i de internationale organisationer. Det er som udgangspunkt sundt, men angrebene og argumenterne bliver skingre og kammer over, når nogle af disse demonstranter, der jo med få undtagelser kommer fra den rige vestlige verden og har en akademisk baggrund, gør sig selv til de sande talsmænd for folket, for intet kunne være mere forkert.

Når man ser bort fra et par sorte pletter på verdenskortet, hvor regeringerne fortsat er udemokratiske, undertrykker den fri presse, den fri partidannelse som f.eks. på Cuba, er det meste af verden kendetegnet ved at kæmpe for frihed til den enkelte, herunder også det frie valg, hvor folket vælger repræsentanter til parlamenterne og vælger, hvem der skal udøve magten i form af en regering. Og dette er den sande grundstamme i ethvert civilt samfund.

Ngo'ernes rolle er jo også, som navnet selv siger, en modpart til regeringen og er derfor ikke nogen substitut for det valgte demokrati. Der-

mod er det en komplimentær del og en nødvendig del af den frie debat.

I takt med at nationalstaterne og regeringerne har udlagt flere beslutninger til internationale fora som f.eks. WTO, har vi måske glemt at se på, hvorledes man internationalt samtidig kan give folket et ejerskab og interesse for de politiske beslutninger, der træffes mellem regeringerne i disse fora.

De globale institutioners opbygning bygger jo på princippet om, at regeringerne samarbejder og giver magten fra sig for fællesskabets skyld, uden at man samtidig lægger ansvaret fra sig.

Nøgleordene for de fremtidige forbedringer af den demokratiske debat og kontrol må være, at legitimiteten skal være til stede, og at også gensidigheden er til stede.

Vi har i Danmark etableret en god demokratisk kontrol via Europaudvalget, og sådan burde det være i alle medlemslandene.

Vi ser også gerne, at WTO som organisation bliver mere åben og gennemsigtig. Det er af afgørende betydning for den folkelige tilslutning og troværdighed til systemet, at beslutningsprocessen er gennemskelig, og at der åbnes op for inddragelse af ngo'er og andre parter i processen, og vi ser også gerne, at der tilknyttes en parlamentarikerforsamling til ministerkonferencen.

WTO og forløberne i form af frihandelsaftaler har medvirket til at give historisk lave todsatser og markedsadgang, og samtidig har handelspolitikken udviklet sig fra ikke kun at dreje sig om todsatser og kvoter til også at dreje sig om andre ting som f.eks. miljøpolitik, konkurrencepolitik, forbrugerbeskyttelse og arbejdstagerrettigheder.

Oprettelsen af WTO har medvirket til at sætte en næsten eksplosiv vækst i tvistbilæggelse med oprettelsen af tvistbilæggelsessystemet. Således har WTO behandlet mere end 100 tvister, mens GATT fra 1947 til 1994 behandlede 194 sager i alt.

Der er i hvert fald grund til at understrege den enorme betydning og positive indflydelse, som WTO har haft på frihandelen. Man har lagt 1930'ernes mareridt af protektionisme bag sig. De sidste 50 år har medført større velstand og vækst og reduceret fattigdommen mere end de forrige 500 år.

Alle studier viser også, at de lande, der har været åbne over for handel, har haft større vækst end dem, der har holdt fast i lukkede socialistiske systemer. For 30 år siden havde Ghana og Sydkorea samme levestandard, i dag er Sydko-

rea med i OECD. For 30 år siden havde Japan status af at være et udviklingsland, og sådan kunne man blive ved.

Det er derfor afgørende, at de 140 lande, der udgør WTO, og hvor beslutningerne skulle tages i konsensus, hvor alle lande er enige, fortsætter bestræbelserne, der kuldsejlede i Seattle, på at fremme markedsåbninger og frihandel.

Vi har til debatten i dag modtaget en henvendelse fra 92-gruppen, nord-syd-koalitionen, der taler for bæredygtig udvikling, og jeg er faktisk ikke i tvivl om, at Folketinget uden de store anstrengelser kunne lave en 20-punkts liste over emner, man bør tage op i WTO-regi. Men spørgsmålet er, om det er så klogt at stille udviklingslandene over for meget vidtgående krav, som den vestlige verden har haft 50 år til at opnå.

Vi konservative mener, at én af lærerne fra Seattle er, at man ikke må spænde buen for hårdt. Det væsentligste er at få gennemført flere frihandelsaftaler til gavn for udviklingslandene, og alle parter skal betale en pris for dette.

USA må acceptere, at eksporttilskud, handelshindringer og støtteordninger skal afskaffes. EU må acceptere, at fransk præsidentvalgkamp er totalt underordnet, at vi allerede nu må indlede en forhandling om afskaffelse af EU's landbrugsstøtte. Det er ganske tankevækkende, at effekten af afskaffelse af landbrugsstøtten i EU svarer til at tredoble hele verdens udviklingsbiestand, og at statsstøtten i den vestlige verden svarer til hele Afrikas BNP.

Prisen, som udviklingslandene må betale, er altså at acceptere at implementere reglerne og være åbne over for f.eks. at tale miljø.

Hvis alle parter giver sig, og hvis EU i den forbindelse påtager sig rollen i det politiske lederskab til at signalere vilje til at afskaffe landbrugsstøtten, er det et fremragende grundlag for at skabe større velfærd og fremgang globalt, ikke mindst for den tredje verden.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Fru Lene Espersen kunne ikke lide demonstranterne, og så mente hun, at hovedparten af dem nok var akademikere fra den rige verden. Nu er jeg ikke sikker på, at det først og fremmest er embedsmænd fra Udenrigsministeriet osv., som deltager i de demonstrationer, selv om jeg også håber, at nogle af dem gør det, men det er bl.a. en hel masse unge mennesker.

Når der skal være EU-topmøde i Göteborg f.eks. om kort tid, så vil mange gode medlemmer af Enhedslisten, også mange uden akademiske grader, entusiastiske unge mennesker deltage i demonstrationerne imod den EU-politik og den WTO-politik, som tilrettelægges på det EU-topmøde. Fru Lene Espersen skal også være hjertelig velkommen, hvis hun ønsker at deltage.

Det spørgsmål, jeg har til fru Lene Espersen, er: Skulle fru Lene Espersens bemærkning forstås sådan, at hun nu vil medvirke til at sikre, at folk fra de fattige lande får mulighed for at deltage i de demonstrationer? Det tror jeg mange af dem ønsker, men de forhindres af økonomiske og bureaukratiske grunde. De kan ikke nå frem, de kan ikke få visum osv., osv., og mange af dem har selvfølgelig ikke råd til det.

Skulle fru Lene Espersens bemærkning forstås sådan, at hun nu vil arbejde for, at de også får mulighed for at give deres mening til kende ved at deltage i disse demokratiske demonstrationer? Det synes jeg ville være en smuk ting for Det Konservative Folkeparti at engagere sig i.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Det er jo rigtigt, at det ikke var verdens fattigste mennesker, der demonstrerede på gaderne i Seattle. Det var sådan set ikke, fordi de ikke havde tid eller ikke kunne frem, men fordi de ganske enkelt ikke havde råd til det. Men jeg tror, at der var utrolig mange af dem, der gerne ville have demonstreret, hvis de havde haft en chance for at gøre det, og så havde det jo været et sandt udtryk for, hvilke krav de stiller til fattigdomsorienteret, bæredygtig udvikling – også af det internationale handelssystem.

Det, jeg egentlig synes er mest interessant, og det vil jeg så bede den konservative ordfører om at kommentere, er at snakke om EU og EU's rolle i forhold til det her, sådan som hr. Keld Albrechtsen er inde på, hvor vi får at vide, at mange af Enhedslistens medlemmer vil demonstrere i Göteborg mod Unionen.

Lad os lige prøve at tænke over det. Hvad er det rent faktisk, Enhedslistens medlemmer vil demonstrere imod? Er det det samlede EU, som er gået op imod USA, når det drejer sig om, at USA har svigtet Kyoto-aftalen, som de ellers havde accepteret? Vil man fra Enhedslistens side alliere sig med Bush i kravet om national suverænitæt og i kravet om at afskaffe internationalt

bindende aftaler? Er det egentlig det, det handler om?

Den fg. formand (Gitte Seeberg):

Hr. Jørn Jespersen, taletiden er udløbet.

Jørn Jespersen (SF):

Og synes den konservative ordfører ikke, at det er et spændende perspektiv?

(Kort bemærkning).

Lene Espersen (KF):

Min bemærkning omkring protestorganisationer og ngo'er fastholder jeg, for jeg mener faktisk, at de fleste af de mennesker, der gør sig talsmænd for de organisationer, meget vel svarer til den beskrivelse, som jeg brugte i min tale.

Det, jeg forsøgte at lægge op til, var faktisk lidt en diskussion af, hvad ngo'ernes rolle er i ethvert demokratisk civilsamfund i forhold til den rolle, som vi parlamentarikere har, og i forhold til den rolle, som regeringen har.

Jeg mener, at ngo'erne er fuldstændig nødvendige for den demokratiske proces, men man skal passe på, at man ikke ligesom prøver at sætte nogle lighedstegn mellem, hvem der er folkets repræsentant og folkets talsmand, og holde lidt fast i, at der altså er en grundstamme i den måde, vores demokrati er opbygget på, som vi ikke ønsker at ændre på. Jeg ved ikke, om Enhedslisten ønsker at ændre på det, men jeg ønsker bestemt ikke at ændre på det.

Jeg vil fastholde, at den måde, som vi repræsentativt sørger for, at befolkningen bliver repræsenteret på, f.eks. via det at have et Folketing og en parlamentarisme, er en rigtig og en fornuftig måde at indrette et land på.

Derfor tror jeg sådan set også, at mit råd til hr. Keld Albrechtsen, der jo taler om, at folk skal flyves rundt i verden og bruge en hel masse CO₂ på det, skal være, at jeg sådan set synes, at det er langt mere fornuftigt at tage en diskussion om, hvordan vi sørger for, at ngo'erne bliver stærke også i de spæde demokratier, så der hele tiden er den modvægt til regeringerne og til parlamenterne, der sikrer, at demokratiet udvikler sig og er frugtbar. Det tror jeg faktisk er den allerallerbedste måde, vi kan hjælpe dem på.

Så vil jeg da med spænding afvente hr. Keld Albrechtsens tale, så vi kan høre, hvad det er, man egentlig har tænkt sig at demonstrere imod i Stockholm, for jeg er faktisk ganske enig med mange andre ordførere i, at noget af det, der er problemet med de her protestorganisationer, er

at de modsiger sig selv, hver eneste gang de går ud og demonstrerer. Der er overhovedet ikke noget klart mål med de bestræbelser, de har.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Fru Lene Espersen siger meget positivt, at der er brug for de folkelige bevægelser, der er brug for det modspil, men så erkender fru Lene Espersen jo også, at der er brug for en organisation som netop ATTAC. Det synes jeg er en gryende erkendelse hos fru Lene Espersen, som det da er værd at kvittere for, hvis det skal forstås på den måde.

Så kan jeg oplyse om, at det, der bl.a. vil blive demonstreret imod i Göteborg, er den Nicetraktat, som tager magten fra de parlamentariske forsamlinger, som fru Lene Espersen lægger så meget vægt på skal kunne fungere og lovgive. Nicetraktaten går jo netop ud på at tage magten væk fra parlamenterne og overdrage magten til embedsmændene, bureaukraterne i WTO og i Europa-Kommissionen og dermed afmontere det demokrati, som fru Lene Espersen så smukt talte om.

Det vil vi bl.a. demonstrere imod. Det er da helt klart. Der er ingen tvivl om, hvad der demonstreres for, og hvad der demonstreres imod. Der demonstreres for demokrati og imod bureaukrati.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

En ting er fru Lene Espersen og hr. Keld Albrechtsen tydeligvis enige om, og det er, hvad ATTAC er. Og det er altså noget vrøvl, der bliver sagt fra begge sider.

Jeg vil godt lige gøre opmærksom på, at jeg selv har være forholdsvis aktiv. Det var ATTAC's næstformand, Susan George, der overbeviste mig om, at jeg skulle stemme ja til euroen, fordi det var en god modmagt til USA. Hun brugte faktisk et bedre argument, end der kom fra nogen fra ja-siden i det her Folketing. Hun har været en meget stærk fortaler for et stærkt EU.

Det er der ikke fuldstændig enighed om i ATTAC, det er sandt nok, men det, som hr. Keld Albrechtsen påstod, og det, som fru Lene Espersen åbenbart også tror, nemlig at det er hovedløst og uden mål og med, passer ikke. Derfor skal der heller ikke demonstreres mod Nicetraktaten i Göteborg, for det vil være fuldstændig i strid med ATTAC's grundlag, hvor man netop

har været enige om, at man ikke laver den type kludder i sagen, fordi der er uenighed om det.

Men jeg vil altså bare lige gøre det klart, at det vil være klogt også af fru Lene Espersen, for der er altså potentielle allierede. Selv om det måske ikke ligner fru Lene Espersens sædvanlige vælgere, så er der altså potentielle allierede i ATTAC-bevægelsen. Og da vi endelig har fået unge mennesker på gaden om noget, der har lidt mere vision, er det altså meget fortvivlende, at man bare bliver fortrønedede over dem.

(Kort bemærkning):

Lene Espersen (KF):

Måske ikke så overraskende er jeg ikke særlig enig med hr. Keld Albrechtsen i udlægningen af, hvad Nicetraktaten betyder bl.a. for den parlamentariske repræsentation og indflydelse.

Tværtimod er jeg meget begejstret for, at vi i forbindelse med Nicetraktaten fik fastslået, at vi også skal se på, hvordan de nationale parlamenters rolle skal have en større betydning fremover. Så jeg har sådan set den totalt modsatte konklusion af hr. Keld Albrechtsen.

Så må jeg om ATTAC sige til fru Margrete Auker og hr. Keld Albrechtsen, at det sådan set ikke er en organisation, jeg har nogen som helst form for sympati for. Jeg er faktisk medlem af Mod-ATTAC. Et af hovedargumenterne for, at jeg ikke bryder mig om ATTAC's synspunkter, er, at jeg faktisk synes, at det er meget forkert på nogen som helst måde at være fortalere for protektionisme. Jeg mener, at det er noget, der først og fremmest skader den tredje verden.

Jeg tror på et pluralistisk samfund, og jeg ved, at hr. Keld Albrechtsen sikkert vil udlægge en masse af mine ord forkert, men jeg synes faktisk, at det er vigtigt, at der er plads til nigo'er. Jeg synes, det er vigtigt, at der plads til organisationer, også organisationer, jeg ikke er enig med. Der er andre organisationer, jeg er enig med. Jeg tror, at det er vigtigt for den demokratiske udvikling.

Det er også besvarelse til fru Margrete Auker, der tror, at jeg kun taler om ATTAC, men jeg talte om alle de protestorganisationer, der var i Seattle, hvor der var én gruppe, der råbte op om mere frihandel, mens der var en anden gruppe, der råbte op om mere protektionisme, og så er det meget, meget svært at forstå den stemme, der skal afkodes udadtil, når man taler i hver sin retning.

Jeg tror på, at det er rigtigt og godt, at der hele tiden er en kritik af det bestående. Jeg tror, at det

er godt, at vi udfordrer hinanden, for det betyder også, at vi skal gøre os endnu mere umage i forhold til det regelsæt, som vi laver herinde i Folketinget, og det regelsæt, som man internationalt bliver enige om. Jeg tror nemlig, at det, der sker, når der udefra er organisationer, der hele tiden sætter fokus på de kritiske punkter, er, at vi bliver mere omhyggelige med at værne om de værdier, der betyder noget i vores samfund.

Så: Ja til pluralisme og ja til organisationer, også selv om man ikke altid sympatiserer med dem.

Den fg. formand (Gitte Seeberg):

Hr. Keld Albrechtsen. Det bliver så den sidste korte bemærkning.

(Kort bemærkning):

Keld Albrechtsen (EL):

Ja, jeg skal ikke kunne udelukke, at der vil komme folk og demonstrere, der ligesom fru Margrete Auker er tilhængere af Nicetraktaten, men jeg kan til gengæld sige, at jeg tror bestemt på, at der vil komme mange, der vil demonstrere imod Nicetraktaten, også uden fru Margrete Aukers tilladelse, og det vil nok trods alt være de fleste.

Så vil jeg sige til fru Lene Espersen, at hun simpelt hen giver en notorisk forkert fremstilling af Nicetraktaten, og hvad den går ud på. Én ting er, at Det Konservative Folkeparti går ind for den, det har man besluttet, og det må man så diskutere. Men det er en notorisk kendsgerning, at Nicetraktatens bestemmelse om handelsforhandlinger går ud på, at områder, hvor Danmark hidtil har siddet direkte med ved bordet, fremover skal fastlægges ved flertalsafgørelse i EU, hvor Danmark mister vetoretten, og hvor forhandlingerne skal føres alene af Europa-Kommissionen på landenes vegne, hvor Danmark så ikke længere deltager direkte i forhandlingerne.

Det vil sige, at Folketinget er spillet ud af banen. Det parlamentariske system, som fru Lene Espersen går stærkt ind for kunne jeg høre, er spillet ud af banen. Det er indholdet i Nicetraktaten.

Så kan man vælge at gå ind for den, som fru Lene Espersens parti gør, men jeg synes ikke, at man skal fejlinformere befolkningen om, hvad den traktat går ud på. Den går ud på mindre demokrati og mere bureaukrati. Det kan man så vælge at gå ind for som fru Lene Espersen.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Jeg vil medgive fru Lene Espersen, at enigheden blandt demonstranterne ikke var særlig stor. Den var faktisk næsten lige så katastrofalt ikke-tilstede som blandt dem, der støttede WTO.

Efter at have hørt fru Lene Espersen stå og sige, at man er lodret imod frihandel, vil jeg lige bede fru Lene Espersen genlæse den tale, som ordføreren for forespørgerne holdt om, hvad det er for en faktisk aftale, vi står over for. Den er gennemprotektionistisk, hvor man virkelig – og det skal man dog ikke beskyldte demonstranterne derovre for – massivt holder med de allerstærkeste; det er de allerrigeste mod de allersvageste og de allerfattigste.

Jeg ved godt, at det ikke er fru Lene Espersens politik. Jeg vil bare lige sige, at det er de allierede, der er gennemprotektionistiske. Og det, vi kan konstatere, er, at det er en stor misforståelse på venstrefløjen at tro, at kapitalister skulle gå ind for frihandel. Det har de aldrig gjort, og det er en af hr. Keld Albrechtsens store vildfarelser.

Men vi må jo konstatere, at den der store protektionisme er langt den stærkeste på den side, som fru Lene Espersen af andre grunde støtter. Og jeg vil bede fru Lene Espersen genlæse eller repetere hr. Jørn Jespersens tale, og så kunne hun eventuelt svare mig på, om det, hr. Jørn Jespersen beskrev, ikke var sådan et tegn på voldsom protektionisme.

(Kort bemærkning).

Lene Espersen (KF):

Først til hr. Keld Albrechtsen: Heller ikke når vi taler præcis om handelsaftalerne, kan der desværre findes nogen enighed mellem Enhedslisten og Det Konservative Folkeparti, for jeg betragter det faktisk som et fremskridt, at EU nu får mere handlefrihed til at få nogle aftaler i hus.

Danmark kan ikke gennemføre noget som helst på egen hånd. Der er ingen, der lytter til 5 millioner danskere i det her globale spil. Men vi tror på, at hvis man giver Europa-Kommissionen handlefriheden, så er der mulighed for at få rykket nogle af de andre parter i den retning.

Så vil jeg sige til fru Margrete Auken, at før fru Margrete Auken kom ind i Folketingssalen, havde vi faktisk en diskussion med hr. Jørn Jespersen om hr. Jørn Jespersens tale, fordi jeg ikke mente, at den gav et retvisende billede af de politiske standpunkter, som dele af forhandlingsorganisationerne og forhandlingsdelegationerne har.

Der er ingen tvivl om, at der er mange EU-lande, der ønsker frihandel. Vi må så acceptere, at det ikke er alle EU-lande, der er så, om man så må sige, åbne over for den her tankegang, som vi er i Danmark, og det er selvfølgelig noget, vi utrætteligt må kæmpe for at få overbevist dem om.

Jeg tror da personlig på, at de bestræbelser, man har på det amerikanske kontinent lige nu, og som man vedtog i Canada for kort tid siden, på at lave et stort frihandelsområde bliver et megastort skridt til fordel for frihandel på længere sigt. Og derfor kan jeg kun sige, at vi alle sammen bør være taknemmelige for, at der er kommet en global organisation som WTO, der hele tiden kan holde gryden i kog og gå fremad for at sikre, at der kommer øget markedsadgang og øget frihandel; først og fremmest i forhold til den tredje verden, men det er i alles interesse.

Men at skyde kapitalismen i skoene, at den ikke skulle gå ind for frihandel, dér må jeg sige til fru Margrete Auken, at så har fru Margrete Auken vist ikke rigtig fulgt med i verdenshistorien de sidste mange, mange, mange år. Jeg synes faktisk, at verden er kendetegnet ved, at der er kommet mere og mere frihandel, og fru Margrete Auken kan ikke fremlægge én eneste statistik, der modbeviser den påstand.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Lad mig starte med at citere frihandelens grand old man, Adam Smith. Han sagde: Når to købmænd er sammen, om det så er ved et fødselsdagselskab, lægger de straks anslag mod markedet. Og det er jo det, vi ser med protektionisme, med kvoter, med toldmure osv.

Den diskussion kunne jeg sådan set godt have lyst til at tage med fru Lene Espersen, en diskussion, hvor vi lige liner kapitalismens utrolige brutalistiske tendens op. Den er pengeinteresseret, den er netop ikke frihandelsinteresseret. Kun dér, hvor den får lov til at sætte alle junglebetingelserne, bliver det på den måde.

Fru Lene Espersen og jeg, håber og tror jeg, er enige om, at frihandel er godt, og at vi skal gøre, hvad vi kan for, at den bliver fair. Fair – det var bl.a. Adam Smiths betingelse. En fair frihandel forudsætter altså, at man har nogle stærke styringsinstrumenter. Det er vi også enige om, går jeg ud fra.

Det er i kampen om, hvordan de styringsinstrumenter skal laves, at WTO og EU kan blive en gave – kan blive en gave. Men det forudsæt-

ter, at fru Lene Espersen heller ikke, ligesom jeg heller ikke gør det, prøver at dysse ned, hvad der er af fejltagelser i den kampagne. Der går jeg ud og siger, at der er fejl på ATTAC's side, bestemt. Det modsatte er heldigvis også tilfældet, og det er smadder godt, for ellers har vi ingen chance for at vinde den sag. Tilsvarende har fru Lene Espersen heldigvis også allierede og ikke kun banditter på sin side i sagen.

(Kort bemærkning).

Lene Espersen (KF):

Jeg må vist konstatere, at fru Margrete Auken og jeg er gået i to forskellige kapitalistiske skoler, og det er så en nøgtern vurdering af det, men det kan vi jo altid tage en diskussion om på et senere tidspunkt.

Jeg tror, at en af pointerne, sagt til fru Margrete Auken, hvis det, der egentlig er målet, er, at WTO-runden skal ende i øget markedsadgang og frihandel, er, at vi skal holde lidt fat i, hvad det er, WTO's generaldirektør, Mike Moore, har påpeget gang på gang, nemlig at alle parter må give sig.

Amerikanerne må give sig, når det gælder handelshindringer, når det gælder eksportsubsidier. EU må give sig, når det gælder vores forfærdelige landbrugsstøtte, som vi ønsker afviklet. Og udviklingslandene må acceptere, at implementeringsdiskussionen, som jeg synes udenrigsministeren faktisk fik redegjort for på en meget, meget nuanceret måde, må acceptere, at det er et spørgsmål, vi bliver nødt til at forhandle om. Det er det allerallerlervæsentligste, hvis man i Qatar skal nå til en afgørelse.

Og så må jeg sige til fru Margrete Auken, at det, der jo en gang imellem er med til at forvirre billede ikke mindst i forhold til den tredje verden, er, at den vestlige verden lidt som en hund i et spil kegler kommer rendende med alle mulige andre dagsordener, der gør, at de får fornemmelsen af, at miljø- og forbrugerbeskyttelse og alt muligt andet bliver brugt som en yderligere handelshindring. Der har vi altså, synes jeg, en afgørende rolle at spille med at få sat en dialog i gang, så det ikke er handelshindringer, men det er frihandel, der er på dagsordenen.

Den fg. formand (Gitte Seeberg):

Hr. Egil Møller som ordfører.

Egil Møller (DF):

Da Dansk Folkepartis sædvanlige ordfører på dette område, hr. Kristian Thulesen Dahl, ikke

har mulighed for at være til stede, skal jeg på hans og Dansk Folkepartis vegne fremføre følgende:

Dansk Folkeparti er grundlæggende tilhænger af frihandel. Vi tror på, at det fremmer en god udvikling i verden, at toldbarrierer nedbrydes og varerne kan handles friere. For de mindre udviklede lande i verden er det afgørende vigtigt, at de har markedsadgang til vore markeder.

Forudsætningen for en sund økonomisk udvikling er jo ikke, at der til stadighed overføres økonomiske summer fra nogle lande i verden til andre. Derimod skal en sund økonomisk udvikling baseres på, at virksomheder kan se en gevinst i at placere sig eller opstå i lande, hvorfra man kan eksportere til andre lande.

Selvfølgelig er produktion, som er lønfølsom, tilbøjelig til at flytte til nogle af de lande, som i dag desværre forekommer håbløst underudviklede. Men det kræver for det første, at landene politisk er forholdsvis stabile, samt at der er mulighed for eksport af varer til andre markeder.

Det er bl.a. dette, en ny WTO-runde skal sikre: større markedsadgang for de underudviklede lande. Herudover skal tages stilling til det spørgsmål, som er mere problematisk set med Dansk Folkepartis øjne, nemlig længere overgangsordninger for en række af de handelspolitiske forpligtelser, udviklingslandene har indgået. Men for at nå et resultat er vi indstillede på, at der må gives og tages og udvises fleksibilitet.

Dansk Folkeparti ser gerne, at der gøres mere for at undgå monopollignende tilstande på markeder. Det er vigtigt, at monopolføretagender ikke kan dumpe deres varer på et marked og fuldstændig udkonkurrere et ellers for forbrugerne sundt alternativ. Gennemsigthed på dette område er afgørende.

Det kaos, vi så i Seattle i december 1999, skal helst ikke gentage sig i Qatar til november. Vi må håbe, at forberedelserne når at blive bedre end sidst.

Vi vil også følge bestræbelserne på at inkludere miljø og forbrugerrettigheder. Specielt hvad angår det første, er det et særligt problematisk område, idet udviklingslandene sammen med USA har problemer her.

I forbindelse med debatten efter Seattle rejste der sig en særlig diskussion om, hvorvidt det vil være en fordel at have en parlamentarisk forsamling, som kan følge arbejdet i WTO. Man kan altid diskutere, hvordan det rent praktisk skal foranstalles, men selve ideen om, at parla-

mentarikere i højere grad følger med i arbejdet om WTO, er Dansk Folkeparti tilhænger af.

Så vi indgår meget gerne i en videre diskussion herom, ligesom vi fortsat vil følge arbejdet frem til næste runde i Qatar.

Den fg. formand (Gitte Seeberg):

Hr. Ebbe Kalnæs som ordfører.

Ebbe Kalnæs (CD):

Det at få WTO-processen på skinner igen lægger vi i CD meget vægt på. Og når jeg kigger på de to forslag til vedtagelse, der senere skal til afstemning, vil jeg sige ligesom i går, at der bestemt er træk i det temperament, der ligger i SF's, som jeg har meget sympati for.

Når jeg er medforslagsstiller til det andet, er det, som jeg også sagde i går i debatten, fordi det er uhyre vigtigt for CD og CD's holdning, at vi i denne slags spørgsmål, i udenrigspolitiske spørgsmål, i spørgsmål, hvor vi skal fremstå sammen med EU i fællesskab og med styrke, og også så vidt muligt, når vi når til større forsamlinger, at vi i Folketinget giver et bredt mandat til den regering, som skal ud og forhandle. Det lægger vi uhyre vægt på, og vi vil gentage igen og igen, hvor vigtigt det er, at man har den brede og man har den enighed.

Selvfølger er det specielt, når den første pind i hr. Jørn Jespersens forslag til vedtagelse siger, at handel med landbrugsvarer skal liberaliseres hurtigst muligt. Det vil sige en næsten skarpere og mere præcis liberal holdning, end nogen anden i det her Folketing udtaler på lige det her felt. Det er selvfølgelig det, der er det helt afgørende. Men målet, tror jeg, er helt det samme, nemlig det, at vi skal have gjort noget ved det her.

Og så vil jeg gerne sige til hr. Keld Albrechtsen, at når man taler bevægelser og ATTAC og hele den diskussion, som har gået på, hvilket niveau man bedst ordner det her på, at gadens parlament i denne sammenhæng ikke flytter ret meget. Men jeg har meget sympati for det, og jeg er enig med fru Lene Espersen i, at det, at vi har ngo'er og nogle, der bider os i haserne, er vigtigt. Men hvis man i et parlament forfalder til at argumentere for, at den der snævre facon, der hedder gadens parlament, og vi skal bare ordne det på forsamlingshusplan, eller vi skal selv som lille land gå ud og forhandle med Afrika osv., er det i virkeligheden en holdning, som er uden mening. Den er direkte skadelig for den proces, som vi alle sammen ønsker at få i gang.

Til spørgsmålet om TRIPS-aftalen og det, der skal gøres: Jeg kan ikke se den store forskel på de to måder at formulere det på. Jeg kan ikke se den store forskel, men det er klart: Hvad er det, vi vil med det her? Vi vil gerne have, at den TRIPS-aftale kommer til at indeholde nogle regler, som gør, at det bliver lettere for udviklingslande, som er i dyb nød med sygdom og behandling og også på andre områder, hvor der er viden, at få mulighed og chance for nemmere at kunne få fat i de ting. Ellers vil det være umuligt for dem økonomisk.

Det er rigtigt, som den radikale ordfører siger, at det jo ikke kan hjælpe, at vi laver totalt anarki på det her område. Der skal altså utrolige kræfter og utrolige investeringer til mange af de fremskridt og landvindinger, der sker forskningsmæssigt og teknologisk. De kan godt blive alt for korte i deres perspektiv, hvis ikke der er nogen, der har mulighed for at lave rammer og beskyttelse om den intellektuelle viden. De ting kan få den modsatte virkning. Så igen er det den der afvejning.

Jeg synes også, det kunne være smukt, hvis Danmark tog ud i verden på vores normale facon og gungrede og ordnede det her. Vi kan bare ikke ordne det.

Jeg er heller ikke særlig bekymret over, at vi ikke her i Folketinget har direkte snor i alting, men at vi i fællesskab i EU bliver enige om en linje, som så bliver forhandlet på området.

Der skal være er vægt bagved. Der skal være konventioner og aftaler. Vi kan ikke parlamentarisk i det små løse de her ting. Historien har vist, at vi ikke har gjort det særlig godt. Vi er i dag 6 milliarder mennesker i verden. Der er stadig væk op imod 1 milliard mennesker, som lever under kummerlige forhold. Det var der også, da vi var 3 milliarder mennesker. Statistisk, som jeg plejer at sige, er det gået lidt bedre, men kan vi være det bekendt?

Når vi støtter det brede i Folketinget her, er det, fordi det er den eneste måde, man kan løse den her opgave på. Vi ser gerne, det går stærkere, men vi er glade for at se, at man helt ud til Dansk Folkeparti er med til at give et mandat til en stærk dansk påvirkning af det, der skal foregå i WTO.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Jamen jeg vil gerne sige tak til CD og hr. Ebbe Kalnæs for de pæne ord om vores forslag til vedtagelse og så knytte nogle kommentarer til det

spørgsmål, som hr. Ebbe Kalnæs rejser, nemlig spørgsmålet om TRIPS og patenter.

Jeg synes, det er en vigtig diskussion, og jeg tror, at det er en, som vi vil komme til at deltage i i meget højere grad i de kommende år, end vi har gjort hidtil.

Hvad er forskellen, spørger hr. Ebbe Kalnæs, på SF's forslag og det, der ligger fra de mange partier. Sådan som jeg læser det, er enigheden den, at vi nu må sætte ind med en aktiv indsats for at få prøvet grænserne af for de nuværende regler og finde ud af, om de rummer den mulighed, vi gerne vil have der skal være, nemlig at de fattige lande får adgang til livsvigtig medicin.

Vi tror bare ikke, at de rummer det. Det har vi taget stilling til på forhånd. Vi har læst dem, tolket dem, og vores vurdering er, at det giver de ikke mulighed for. Men vi er enige i, at det skal prøves af for at få sagen, og så har vi en mulighed for at rejse det.

Derudover påpeger vi, at det handler også om såsæd. Det handler om IT osv. Vi synes bare ikke, at patenter er Guds gave til menneskeheden. Vi er faktisk temmelig bekymrede for den form for monopoldannelser, der sker på det her område, og det vil vi gerne have en mere principiel debat i gang om.

(Kort bemærkning).

Ebbe Kalnæs (CD):

Jeg tror, jeg må sige det på den måde, at jeg har de samme bekymringer for monopoldannelser på alle måder og altid, og jeg er i øvrigt enig i den der helt overordnede diskussion om, hvad kapitalisme er for noget, og at der er mange, der elsker den frie konkurrence, indtil den generer dem selv.

Men det helt afgørende her er, at når jeg kigger på de to pinde, må jeg gøre op, hvad vi kan nå, og hvad vi når mest med. Temperamentsmæssigt er der ingen tvivl om, at formuleringen fra SF passer meget, meget bedre i mit univers. Og med det vil jeg jo selvfølgelig sige, at jeg også har nogle forventninger om, at SF ser muligheden for at få flyttet de ting, som vi her er enige om, selv med det brede forslag til vedtagelse. Dermed har jeg selvfølgelig også forhåbningen om, at SF stadig væk er med i den brede kreds.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Jeg er jo glad for, at forslagsstillerne til den brede vedtagelse har ændret formuleringen, så der

nu står, at det er i TRIPS-aftalerne. Dermed siger man ikke, at det nødvendigvis skal være de nuværende formuleringer. Man åbner op for det. Det er også mundtligt blevet sagt i dag, at det kan være, at når vi får prøvet grænserne af, at det viser sig, at man skal ændre TRIPS-aftalerne. Det er nyt, og det er efter min opfattelse temmelig afgørende, og det er jeg glad for.

Derudover vil jeg bare godt have den endnu bredere diskussion. Jeg vil godt nævne et eksempel, også i forhold til den radikale ordfører, så vi måske kan overveje rimeligheden af patenter og deres beskyttelse. Inden for sådan noget som medicinske metoder, altså nye måder at operere på f.eks., bruger vi jo ikke patenter. Ville vi i Danmark synes, at det var rimeligt, at et pri-vathospital, der opfinder en ny kikkertoperation, der er mere skånsom over for patienten og hurtigere og mere effektiv, blev belagt med patent og kun kunne benyttes mod erlæggelse af et kontant beløb, hver eneste gang det blev brugt? Det er patent.

Synes vi, det vil være rimeligt?

(Kort bemærkning).

Ebbe Kalnæs (CD):

Mit helt umiddelbare svar på det er selvfølgelig nej. Det synes jeg ikke vil være rimeligt, under ingen omstændigheder. Jeg vil gerne understrege igen, at det her for os at se er vigtigt at følge, det er vigtigt at presse på, men at der også skal være en afvejning af, hvor de grænser skal gå.

Jeg er enig i, at jeg også kan høre, at man i debatten ligesom åbner for de muligheder, som hr. Jørn Jespersen kan høre. Men vi kan også slippe begrebet patent eller det at kunne beskytte sin intellektuelle viden så meget, at vi rent faktisk får sat udviklingen og forskningen og store, langsigtede indsatser i stå. Det er den afvejning, som vi i fællesskab må se om vi kan finde en definition af og en løsning på.

Den fg. formand (Gitte Seeberg):

Hr. Jørn Jespersen for en kort bemærkning, og det bliver den sidste.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Og det vil jeg meget gerne diskutere med CD på den konstruktive måde, som der er lagt op til her, og med alle mulige andre partier, fordi jeg er helt enig i, at det da er en afgrænsning. Selvfølgelig kan man diskutere, hvor grænsen skal gå, men jeg er glad for, at CD siger, at man f.eks.

umiddelbart vil sige nej til patenter på medicinske metoder, og det vil jeg også umiddelbart.

Det har der ikke desto mindre været rejst forslag om i WTO-sammenhæng fra norges side, at det skulle man have. Og så kunne man spørge videre: Hvis vi umiddelbart siger nej til det, kunne det så ikke føre til en anledning til at vurdere, hvor rimeligt det så er at have det ikke på medicinske metoder, men på medicinske præparater, altså medicinen i sig selv? Og er den patientbeskyttelse, der bliver givet i dag, muligvis for lang, når man nu ser på, at visse af de firmaer, der nyder godt af den, har et langt højere indtjeningsniveau, end generelle industribrancher normalt har? Kunne det så ikke tyde på, vi måske skulle korte den ned eller på anden måde begrænse den?

Det er slet ikke for at bede om svar nu, men jeg synes, at det kunne være utrolig nyttigt at få den debat i gang.

Den fg. formand (Gitte Seeberg):

Vi går videre i ordførerrækken. Fru Elisabeth Arnold.

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg vil glæde mig til, at vi en dag får en diskussion om patentlovgivning. Det kunne da være en spændende nyskabelse. Den deltager Det Radikale Venstre i hvert fald gerne i, hvis der er nogen, der tager initiativet.

Først og fremmest vil jeg gerne sige tak til SF for at rejse denne forespørgselsdebat. Det er et vigtigt emne, som vi jo også har diskuteret mange gange før, men det er vigtigt, at vi tager fat i det på et tidspunkt, hvor der er optræk til, at vi skal starte på ny i WTO.

Jeg vil også sige tak til udenrigsministeren for en tale, som jeg synes var både perspektivrig og klog, og som tog alle de afvejsninger og alle de hensyn med, som vi har haft tradition for at gøre i den brede danske tilslutning til forhandlingslinjen i WTO.

I Det Radikale Venstre har vi haft som mål at arbejde mod en mere retfærdig fordeling af verdens ressourcer, og vi har ønsket en international retsorden, hvor dette kan blive diskuteret og forhandlet. Vi ønsker en retsorden, hvor både små og store lande opstiller nogle fælles spilleregler, der gælder for alle, og vi har arbejdet for at skabe dette i alle de internationale fora, som vi har deltaget i. Spillereglerne skal for WTO's vedkommende bruges til at regulere den frihandel, der er et af midlerne til øget velstand i ver-

den, og vi tror på, at frihandel er et af midlerne til øget velstand.

Det er ikke, fordi vi vil blande os så frygtelig meget i den diskussion om, hvem der egentlig ønsker frihandel, for jeg tror, at når vi kommer til uldsnorene, som vi plejer at sige, så ønsker vi alle sammen frihandel, i hvert fald når det drejer sig om, at andre lande skal købe vores varer, og vi ønsker alle sammen protektionisme, nemlig når vi forhindrer andre lande i at sende varer ind på vores marked, som kan genere vores egen andegård.

Så jeg tror, vi alle sammen har en rem af huden. Der er ikke nogen helte og ikke nogen skurke i den her forsamling. Vi kan alle sammen være klar over, at der er nogle ting, vi ikke bryder os om, men vi vil meget gerne have, at hele verden aftager vores varer, og så skal de til gengæld holde deres varer væk fra os.

WTO er den organisation, som er bedst egnet til at nå frem til nogle fælles spilleregler, som stræber mod disse mål. Danmark er gået sammen med andre europæiske lande og koordinerer indsatsen inden for EU, og det synes vi er den rigtige måde at gøre det på. Vi tror ikke, vi ville komme langt, hvis vi som nation skulle forhandle med hele resten af verden om nogle fælles spilleregler. Her er det vigtigt, at vi går sammen i nogle internationale organisationer, som kan trække de store linjer, og som kan stå igennem forhandlingerne med en vis styrke.

WTO er en forholdsvis ny international organisation, og den kæmper stadig for at finde sine ben. Det blev tydeligt vist i Seattle, hvor konferencen ganske simpelt faldt helt fra hinanden. Men vi vil fastholde, at der intet alternativ er. Der er selvfølgelig nogle, for hvem det ville være en lettelse, hvis WTO faldt fra hinanden, hvis det fortsatte med at falde fra hinanden.

Jeg tror, at de store internationale koncerner er nogle af dem, der ville drage et lettelsens suk og sige: O.k., så er der ingen reguleringer på de metoder, vi vil bruge rundt omkring i verden. Der vil også være nogle stormagter, handelsmæssige stormagter, som vil sige: O.k., det er i orden, så er der ikke noget, der begrænser os.

Derfor synes jeg nok, at det ikke er svært at se, hvem der har mest interesse i at få forhandlingerne i Qatar til at få et godt forløb. Det har alle de lande, som ønsker ordentlige, civiliserede spilleregler på handelsområdet i hele verden, og dertil hører Danmark. Derfor håber jeg, at vi kan få en meget bred vedtagelse i dag, som stikker de retningslinjer ud, vi skal arbejde med i Qatar.

Vi skal tage tre hensyn.

For det første skal vi sikre os, at vi får mulighed for at beskytte ulandenes egenproduktion. Vi skal sikre deres muligheder for at få medicin-tilgang f.eks., så vi kan få opblødt reglerne om intellektuel ejendomsret, og vi skal også sikre os, at de kan få mulighed for overhovedet at deltage i disse internationale organisationer, nemlig ved at støtte deres deltagelse i arbejdet.

Der næst skal vi også sikre os, at de hensyn til handelen, som vi ønsker at tage på EU-plan, også bliver taget på WTO-plan, dvs. hensyn til miljø, til ressourceudnyttelse, til arbejdsmiljø, til forbrugersikkerhed, altså, at de produktionsvilkår, vi selv ønsker skal sættes, også bliver sat i WTO-regi.

Og for det tredje skal vi sikre os, at der kommer en demokratisk dimension, en parlamentarisk dimension i WTO-arbejdet. Jeg tror ikke, at vi kan lave egentlige stemmeregler eller noget andet, som vi kender fra EU, på WTO-plan. Men en eller anden form for parlamentarisk årvågenhed, demokratisk medleven i WTO's forhandlinger, tror jeg det er vigtigt at have, også for at kunne påvirke den opinion, som ngo'erne ellers er fuldstændig ene om at være med til at påvirke.

Derfor støtter vi varmt op om det forslag til vedtagelse, som vi selv er medforlagsstillere til.

Den fg. formand (Gitte Seeberg):

Hr. Keld Albrechtsen som ordfører.

Keld Albrechtsen (EL):

Man må jo sige, at fru Elisabeth Arnolds ordførertale var præget af en vis troskyldig naivitet. Hun stiller spørgsmålet: Hvem ville have gavn af, at der ikke kommer nogen ny runde i WTO? Og så hævder hun, at det ville de store selskaber have gavn af.

Problemet, sagt til fru Elisabeth Arnold, er jo, at WTO er de store multinationale selskabers redskab til at fastholde deres privilegier, deres patentrettigheder, deres investeringsrettigheder osv. på befolkningernes bekostning. Derfor er det jo en helt farceagtig påstand, fru Elisabeth Arnold fremkommer med, at det skulle være i de store selskabers interesse, at deres eget redskab til at kontrollere verdensmarkedet, til at udplyndre ulandene, skulle falde fra hinanden.

Det ville derimod være mere indlysende, hvis man spurgte: Er det i ulandenes interesse, at der f.eks. skal gennemføres en ny investeringsaftale? Nej, selvfølgelig er det ikke i ulandenes interes-

se. Det ville være en tabsgivende forretning for ulandene, hvis der kommer en investeringsaftale, som jo vil sikre de store multinationale selskabers ret til at skalte og valte på tværs af grænserne og i ulandene, som jo ikke har den magt og økonomi, der skal til for at kontrollere de store multinationale selskaber.

Der lå jo et udkast, den såkaldte majaftale, som de fleste af de rige lande var indstillet på at gå ind for, med 160 sider, der malede rettigheder op for de multinationale selskaber.

Vi har hele diskussionen om TRIPS, der cementerer de multinationale selskabers patentrettigheder på medicin f.eks. på bekostning af de fattige landes befolkninger.

Det bliver formentlig desværre udbygget med nye runder, også inden for GATS-aftalerne f.eks., hvor man vil påtvinge verden yderligere udliciteringer af store offentlige tjenesteydelsesområder.

Det kommer også til at ramme os her i Danmark, hvis det får lov til at fortsætte, bl.a. i kraft af Nicetraktaten, hvor Kommissionen får mulighed for at forhandle nye GATS-aftaler med den virkning, at der kan blive tale om udlicitering på sådan nogle områder som vandforsyning, vandværker, plejehjem osv. osv. Det er det, de har i kikkerten, og det er de store selskaber naturligvis interesseret i at få gennemført, fordi de så kan gå ind og stjæle offentlig ejendom og på den måde også berige sig på befolkningernes bekostning.

Vi har set, hvordan vandforsyningen i en række lande er kommet i hænderne på store multinationale vandkoncerner. Det er jo en forfærdelig tanke, at nogle få store selskaber kommer til at kontrollere det vigtigste af alt, vi i virkeligheden har, nemlig vandet, som vi skal drikke, og som er en eksistensbetingelse for alle mennesker, at det bliver overladt til kapitalistiske monopoler.

Det er altså grundtrækket i WTO, og det bliver i øjeblikket kun forstærket i kraft af sådanne ting som Nicetraktaten, der flytter magten over til Europa-Kommissionen og den amerikanske regering.

Vi så jo det dybt udemokratiske forløb i Seattle, hvor en lille kreds af rige, store lande og Europa-Kommissionen forsøgte at lave et forlig hen over hovedet på ulandene. Det blev heldigvis stoppet, ikke mindst på grund af en verdensopinion, der var dybt imod det.

Men jeg er bange for, at forsøget vil blive gjort igen, og med den linje, som den danske regering

og EU har lagt op til, ja, så tegner der sig jo et billede af, at det forlig, som Europa-Kommissionen og USA var tæt på at opnå i Seattle, er det, der bliver resultatet næste gang. Men jeg tror ikke, ulandene vil acceptere det.

Derfor burde Danmark i stedet for at overdrage sine beføjelser til Europa-Kommissionen og sætte sig selv ud af spillet, sådan som flertallet her i Folketinget er på vej til, basere sin politik på en alliance med de mange mindre og meget lidt udviklede lande, som har så vitale behov for vores støtte, men som ikke får den, fordi vi pantsætter al vores indflydelse hos Europa-Kommissionen. Derfor skal jeg fremsætte følgende:

Forslag til vedtagelse

»Folketinget opfordrer hermed regeringen til i forbindelse med WTO's ministerkonference i Qatar at arbejde for,

- at der ikke optages forhandlinger i WTO om nye emner såsom investeringer, konkurrencepolitik og offentlige indkøb,
- at de multilaterale miljøaftaler får forrang for WTO-reglerne,
- at GATS-aftalen fastholdes som en »bottom-up« aftale, og at forpligtelser til liberaliseringer bliver ikke-bindende,
- at der i WTO alene fastsættes minimumstandarder på fødevarerområdet,
- at forslag fra gruppen af afrikanske lande om patent på liv samt om patent på medicin imødekommes,
- at de mindst udviklede lande ikke skal implementere TRIPS- og TRIMS-aftalen, før en genforhandling har fundet sted,
- at udviklingslandene og fødevarerimporterende lande ydes erstatning for tab i forbindelse med Uruguayrunden, og
- at der gennemføres løbende vurderinger af WTO-aftalernes indvirkning på miljøet og indvirkning på rigdommens fordeling og sociale rettigheder.«

(Forslag til vedtagelse nr. V 98).

Den fg. formand (Gitte Seeberg):

Der er nu fremsat følgende forslag til vedtagelse: (Se ovenfor). Også dette forslag indgår herefter i forhandlingen.

(Kort bemærkning).

Ebbe Kalnæs (CD):

Jeg er ikke gået herop for at gennemgå Enhedslistens forslag, men kun tage fat i ét eneste punkt, som jeg også har hørt tidligere nogle gange i dag.

Når hr. Keld Albrechtsen appellerer til, at Danmark fritsvævende og på egen hånd skal tage fat i nogle af de fattigste, de mindst styrkefulde afrikanske lande og gå i gang med forhandlinger og dermed forsøge at løse nogle af de opgaver, vi står over for i sådan en debat som den her, så opfatter jeg det som en rent nedladende holdning i forhold til at få flyttet noget i en alvorlig sag. Det er fattige mennesker, der kræver og har brug for handel, overførsel af økonomi, teknik og ressourcer. Dette sker i et parlament i et land, som efter mange måleforhold fylder promiller i forhold til resten af verden, når vi med gode argumenter og et godt eksempel kunne nå ret meget længere i fællesskab, og det undrer mig.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg vil bare lige svare på hr. Keld Albrechtsens beskrivelse af mit udsagn som værende troskyldigt: Jeg vil blot fastholde, at de, der har glæde af et eventuelt sammenbrud i WTO-forhandlingerne, de, der har glæde af et eventuelt sammenbrud, er de store firmaer, især transnationale, verdensomspændende firmaer. De bryder sig ikke om reguleringer, de bryder sig ikke om restriktioner, og de vil have glæde af et sammenbrud af forhandlingerne.

Endvidere vil de store lande have glæde af et sammenbrud, de klarer sig nok, de skal nok kunne sætte deres egne betingelser; de små lande vil blive tabere, de fattige lande vil blive tabere. Derfor er det vigtigt, at forhandlingerne fører til et godt resultat, især med hensyn til de små lande og ulandenes betingelser.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jo, jeg sagde, at fru Elisabeth Arnolds indlæg var naivt og troskyldigt, det var nok mere naivt end troskyldigt, skal jeg så korrigere.

Vi har en dyb uenighed her, for hvis man f.eks. tager de udkast, der har været udarbejdet til en investeringsaftale, så vil fru Elisabeth Arnold vel ikke bestride, at det er ét langt katalog af rettigheder for selskaberne, ikke for regeringerne og parlamenterne og befolkningerne og

fagforeningerne, men for selskaberne? Det håber jeg da ikke at fru Elisabeth Arnold vil bestride, for det er jo en faktisk kendsgerning. De 160 sider, som fru Elisabeth Arnold formentlig kender, er én lang stribe af rettigheder for de multinationale selskaber.

Sådan kunne man blive ved, for de handelspaneler, der afgør tvistighederne i WTO, som f.eks. kan føre til, at vi kommer til at acceptere og blive tvunget til at have hormonbøffer på danske hylder, er jo en flok handelsbureaukrater, der sidder og træffer beslutningerne. Det er ikke parlamenterne og de folkevalgte, der bestemmer i disse paneler, det er bureaukrater.

Sådan kan man blive ved, men tiden tillader ikke, at jeg her gennemgår hele WTO's struktur. Den har altså ikke noget med demokrati at gøre, den har noget at gøre med, hvordan man sikrer de store selskabers placering og magt i verden.

Så skal jeg bare med hensyn til fællesskab sige til hr. Kalnæs: Jo, Danmark skal være med i et fællesskab, det er vi enige om, men problemet er, hvem vi skal være fælles med. Skal vi være fælles med Europa-Kommissionen, som ikke vil foretage sig mere til gavn for Afrika, eller skal vi være fælles med Afrika?

Det er rigtigt, at Danmark er et lille land, og uanset hvor man går hen, så taler man kun med den vægt, som man nu engang har, men vi kunne, hvis vi ville, bruge den vægt sammen med Afrika og ikke imod Afrika, hvilket bliver resultatet, hvis man vedtager det forslag til vedtagelse, som regeringen står bag.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Det, der er interessant, er, at når man snakker med udviklingsorganisationer, grønne bevægelser og demokratiske regeringer i Afrika og fortæller dem om de trods alt positive vedtagelser, der er lavet i Danmark, så er deres første kommentar næsten altid: Det lyder spændende. Kan I få EU til at arbejde for det?

De ved nemlig godt, at det, det handler om, er, at hvis Danmark via de gode argumenter, via sit eksempel kan påvirke EU-holdningen i den retning, som vi lægger op til, så er det det, der kan flytte noget i internationale forhandlinger. Derfor er altså en negligering af virkeligheden, at hr. Keld Albrechtsen mener, at Danmark på egen hånd kan forhandle. Norge har sine erfaringer med det.

Med hensyn til investeringer synes jeg, at jeg hørte den radikale ordfører sådan, at regler er et

gode i sig selv uanset reglernes indhold. Det ved jeg godt at Det Radikale Venstre ikke mener, men det er altså lidt vigtigt også at diskutere, hvad det er for regler, vi får vedtaget.

Jeg er her et stykke hen ad vejen enig med hr. Keld Albrechtsen i, at det, der har været lagt op til i en aftale om investeringer, ikke var heldigt. Men vil hr. Keld Albrechtsen ikke på den anden side medgive, at hvis man kunne lave bindende internationale forpligtelser om, at multinationale selskaber ikke kan shoppe rundt og tvinge lande til at sænke f.eks. miljøstandarder, så ville det være et gode?

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Hr. Keld Albrechtsen har jo fuldstændig ret i, at det ikke er parlamenterne eller de folkevalgte, der har den endelige afgørelse i WTO. Sådan er det jo desværre med mellemstatslige forsamlinger. Den eneste internationale organisation, hvor der er nogle politikere, der bestemmer noget, er faktisk i EU, men det bryder hr. Keld Albrechtsen sig jo ikke om.

Men altså, WTO er en ufuldkommen organisation, og det ville være dejligt, hvis man kunne få noget mere politisk styring ind i den. Det ville være dejligt, hvis vi kunne få noget parlamentarisk kontrol og observation, og det vil Det Radikale Venstre arbejde meget for der gør.

Jeg synes, at hr. Keld Albrechtsen virkelig kaster sig ud på det dybe vand, når han ønsker, at WTO-forhandlingerne skal bryde sammen, for så er der jo slet ikke nogen styring på noget som helst. Det er hverken embedsmændene eller nogen som helst andre, der regulerer noget som helst. Det er heller ikke parlamenterne. Det er fuldstændig rigtigt, men lad os så hellere få totalt anarki! Det er jo i virkeligheden det, hr. Keld Albrechtsen helst vil have.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Hr. Jørn Jespersen opstiller et billede af, at de afrikanske lande vil forsøge at bruge Danmark til at påvirke EU. Men det er jo altså det, der ikke fører nogen steder hen, for sådan som billedet tegner sig, gælder det jo om at undgå, at der laves nye aftaler i WTO, for de vil vende sig imod ulandene, f.eks. investeringsaftalen, som hr. Jørn Jespersen var inde på.

Derfor er det, der først og fremmest er brug for, en kreds af lande, som kan blokere for nye aftaler på nye områder, hvad enten det er tjene-

steydelser eller investeringsaftaler, der skal underkastes de kapitalistiske markedskræfter. Derfor er det en blokering, der er brug for. Derfor er der ikke brug for at gå ind i nogen alliance med Europa-Kommissionen. Det er jo indlysende.

Jeg kan bekræfte over for hr. Jørn Jespersen, at vi går ind for bindende mindsteregler på miljøområdet, således at internationale miljøaftaler får klar forrang for WTO-regler. Der er jeg enig. Og de multinationale selskaber skal selvfølgelig tvinges til at overholde dem. Det vil vi gerne være med til aftaler om. Det er nok et punkt, hvor SF og Enhedslisten kan være enige.

Så kan jeg desværre ikke i denne her omgang nå at besvare yderligere spørgsmål. Hvis der er noget, jeg ikke har besvaret, vender jeg gerne tilbage.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Det, Enhedslisten siger, er, at der er brug for en række lande, som kan blokere for, at der sker noget, hvilket i praksis vil sige opretholde tingenes tilstand, opretholde den nuværende situation.

Og hvordan er den, når vi ser på multinationale selskabers investeringer i den tredje verden? Ja, situationen er den, at multinationale selskaber kan lægge pres på det enkelte lands regering og sige: Vi investerer kun hos jer, hvis I sænker jeres beskyttelse af miljø, hvis I sænker jeres beskyttelse af arbejdstagere osv.

Det er bl.a. derfor, man har de såkaldte industrizoner, hvor enhver form for regulering er sat ud af kraft, hvor folk arbejder under slaveliggende forhold, hvor der ikke er arbejdsmiljøbestemmelser, hvor der ikke er miljøbestemmelser, hvor man ødelægger natur og miljø fuldstændig uhæmmet.

Det er tingenes tilstand i dag, og hr. Keld Albrechtsen vil arbejde for, at det bliver ved med at være sådan, ved at blokere for, at der sker noget som helst nyt. Det er hverken venstreorienteret, progressivt eller miljørigtigt.

Det, vi har brug for, er at få nogle ordentlige regler, som sikrer, at multinationale selskaber ikke kan presse landene til at suspendere eller sænke deres standarder, når de investerer i landene. Sådan en aftale vil være venstreorienteret, progressiv og miljørigtig.

(Kort bemærkning).

Ebbe Kalnæs (CD):

Nogle kan jo nok tænke, at det vil være trættende på en fredag, men jeg synes, det er vigtigt:

Der var et svar her fra Folketingets talerstol, som går ud på, at det at lave noget sammen med EU og Europa-Kommissionen ikke kan hjælpe noget alligevel, men det er den der fuldkomne – ja, jeg kan næsten ikke udtrykke det, for hvis vi ikke kan det, så kan vi ingenting.

Hvis vi i bytte for det skal have hr. Keld Albrechtsens trang til kalden på indflydelse til gadens parlament, når vi holder et møde i Stockholm, hvis det er det, vi skal have i bytte, så er det, at jeg siger, at tredjeverdenslandene, de fattige, de underernærede ikke fik mange chancer i denne verden. Det er simpelt hen så verdensfjernt, så man tror, det er lyv, og derfor siger jeg, at det er nedladende.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Ja, jeg svarede ikke i første omgang på det der med det nedladende, for jeg forstod simpelt hen ikke, hvad hr. Kalnæs mente: Enhedslisten skulle være nedladende, fordi vi ikke tror på Europa-Kommissionen i den her sag! Jeg forstår det simpelt hen ikke: Men vi har altså den bedømmelse, at Europa-Kommissionens politik går den forkerte vej.

Det er rigtigt, at vi hellere vil have, at der ingenting vedtages, end at der vedtages en hel masse dårlige ting, som vender sig imod befolkningerne og imod de fattige lande.

Det er det, der er på dagsordenen i WTO, for dér står kampen om, hvor meget værre det hele skal blive. Det er da klart, at så foretrækker vi, at WTO ikke beslutter noget, frem for at WTO beslutter noget, der går den gale vej. Og det er det eneste, den organisation kan. Det er kun et spørgsmål om, i hvilket tempo det går den gale vej.

Derfor skal vi også have sikret, at f.eks. TRIPS-aftalerne slet ikke træder i kraft for de lande, der indtil nu ikke er omfattet, altså f.eks. de allerfattigste lande. Jeg synes, at det er en meget enkelt problematik.

Så må vi arbejde på internationale miljøaftaler f.eks., og jeg er da enig med hr. Jørn Jespersen i, at det kunne være dejligt, hvis vi kunne lave en global aftale i FN f.eks., som kunne begrænse de multinationale selskabers rettigheder, som kunne lægge bremse på valutaspekulation, så vi kunne få en Tobin-skat osv. Det er gode ting, det støtter vi. Vi er enige med SF; vi vil gerne være med til det.

Men man skal ikke ødelægge disse ideer ved at tro, at de skal føres frem i WTO, for der kan de

ikke engang komme på dagsordenen. De hører ikke til på WTO's dagsorden, for der er det altså andre kræfter, som bestemmer. Det er sådan en akademisk tankegang, hr. Jørn Jespersen fremlægger. Den er ikke baseret på en gennemgang af virkeligheden.

Så vil jeg slutte med at sige til fru Elisabeth Arnold, at det ikke er kaos, der opstår, når man blokerer for nogle nye aftaler, der er meget dårlige. Det er heller ikke en løsning i sig selv at blokere. Selvfølgelig er det ikke det. Så må der andre ting til, først og fremmest i FN i forhold til ulandene, i forhold til Marrakech-løftet, i forhold til alle mulige andre ting.

Vi vil sandelig ikke blokere for noget, vi ønsker et internationalt samarbejde, men man får os ikke til at støtte den forkerte form for internationalt samarbejde.

(Kort bemærkning).

Ebbe Kalnæs (CD):

Hvad hr. Keld Albrechtsen ikke forstår, er der jo ingen, der kan tage ansvaret for. Men der er én ting, der er helt sikker: Den eneste hæderlige undskyldning er, at hr. Keld Albrechtsen netop ikke forstår det; alt andet ville være uhyggeligt.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Hr. Keld Albrechtsen siger, at det her er en meget enkel problemstilling, og jeg tror, at det er den forenklede tankegang, som hr. Keld Albrechtsen benytter, der gør, at han kommer så galt af sted, som han gør, for han erkender ikke, at de her ting faktisk er temmelig komplicerede og hænger meget sammensat sammen.

Der har netop været møde i Kommissionen for Bæredygtig Udvikling under FN. Den fandt sted i New York i sidste uge. Der skete der det, at udviklingslandene i realiteten sagde nej til at være med til at udvikle indikatorer på miljøområdet, så man kan måle miljøets tilstand.

Hvorfor gjorde de det? Det gjorde de, fordi de havde en frygt for, at hvis de fik sådan nogle indikatorer, så ville de blive brugt til at stille betingelser for de rige landes ulandsbistand.

Når man snakker om ulandsbistand, så begynder de fattige lande at snakke om handel og sige: Vi vil ikke kun have handel, vi vil også have markedsadgang.

Så miljø, bistand, handel, investeringer hænger snævert sammen i forhandlingerne, og der-

for kan de ikke skilles ad på den måde, som hr. Keld Albrechtsen lægger op til. Der ville aldrig isoleret komme et gennembrud på miljøområdet, uden der også sker noget på de andre områder.

Det, vi er enige om, er, at det ikke er ligegyldigt, hvilke aftaler og regler der kommer. Og derfor ville det være så utrolig dejligt, hvis Enhedslisten forpligtende ville gå ind i det internationale samarbejde og prøve at præge det i en retning af mere miljø, mere social hensyntagen, mere venstreorienteret politik, men Enhedslisten har meldt sig ud og præger derfor ikke verdens gang.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg er hundrede procent enig med de sidste ord fra den tidligere spørger, hr. Jørn Jespersen fra SF. Enhedslisten har meldt sig ud og vil finde en hvilken som helst anledning til at forblive ude.

Enhedslisten siger, at de varmt går ind for regler, men det skal være de rigtige regler. Ja, men hvad nu, hvis reglerne er lidt bedre end de foregående og giver nogen beskyttelse til ulandene, nogen mulighed for medicin i fremtiden, vil Enhedslisten så stadig væk blokere, fordi det stadig væk ikke er godt nok? Er der noget som helst, der er godt nok til Enhedslisten, kan mit næste spørgsmål så blive.

Det andet problem er, at Enhedslisten siger: Det må bare ikke være i WTO-regi, det må ikke være i EU-regi, men FN er godt. Så vil jeg gerne høre Enhedslisten: Hvad er det, der er så specielt godt ved FN set i forhold til EU for eksempel? Hvor er mindretalsbeskyttelsen i FN? Hvor er det demokratiske islæt i FN? Vi samarbejder jo med de mest hårdkogte forbryderregimer mange steder i verden gennem FN. Der er ikke forhindringer for at blive medlem af FN. Man skal simpelt hen bare være herre i eget hus, uanset om det er et demokrati eller ej. EU består dog udelukkende af demokratier. WTO har et tvistbilægningssystem, det har FN ikke. Der er stormagtsdominans i Sikkerhedsrådet. Hvorfor er FN pludselig så vidunderligt?

Jeg synes ikke, at det hænger sammen, hvad det er for noget Enhedslisten egentlig vil. De vil gerne have regler, men de vil stemme imod dem alle sammen. De vil gerne have internationale aftaler, men de er modstandere af alle de organisationer, der har internationale aftaler.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil sige til fru Elisabeth Arnold, at det er altså ikke Enhedslisten, der blokerer for regler, der er forbedringer.

Vi bad faktisk om, at den danske regering skulle kræve en ændring af TRIPS-aftalen, så man kunne sikre billig medicin til befolkningerne i ulandene. Det ville være en forbedring. Men det er lige nøjagtig, hvad regeringen ikke vil forpligte sig til, og derfor har man lavet et forslag til vedtagelse, der siger, at det skal forblive inden for de gældende regler.

Det er ikke Enhedslisten, der blokerer for forbedringer. Det er regeringen, der blokerer for forbedringer. Det synes jeg fru Elisabeth Arnold fik vendt lidt på hovedet.

Så var der både hr. Kalnæs og hr. Jørn Jespersen, der mente, at jeg sådan helt grundlæggende havde misforstået tingene. Det fører meget langt at tage en debat om det, men jeg vil bare henvise til det indledende indlæg, som hr. Jørn Jespersen kom med.

I dette indledende indlæg fastslog hr. Jørn Jespersen meget præcist og korrekt, at EU ikke har viljen til at lave noget ordentligt på det her område. EU har ikke viljen, det var hr. Jørn Jespersens ord. Nu bebrejder hr. Jørn Jespersen mig, at jeg gentager, hvad hr. Jørn Jespersen indledte denne debat med at fastslå: at EU har ikke viljen.

Nu skal jeg pludselig tro på, at vi skal gå bodsgang til Bruxelles og overdrage magten til Europa-Kommissionen. Jamen hvad mener hr. Jørn Jespersen egentlig? Han har selv startet debatten på det grundlag, at EU ikke har viljen, og det er jeg helt enig med hr. Jørn Jespersen i, for det var en fuldstændig korrekt analyse. Nu gentager jeg den så, og så får jeg at vide, at jeg ikke har forstået noget som helst.

Jeg ved ikke, om hr. Jørn Jespersen har sådan forskellige verdensbilleder, han bruger i forhold til forskellige ordførere. Men det, han fremfører i dag, virker ikke dybt sammenhængende. Det er jeg altså desværre nødt til at sige.

Den fg. formand (Gitte Seeberg):

Vi går videre i ordførerrækken. Hr. Jann Sjørnsen.

Jann Sjørnsen (KRF):

Udenrigsministeren understregede i sin besvarelse af denne forespørgsel, at globaliseringen rummer muligheder for øget økonomisk vækst og øget velfærd, men at den også rummer risikoen for øget ulighed mellem lande og mellem

befolkningsgrupper i de enkelte lande. Jeg synes, at det var en meget præcis beskrivelse af de dilemmaer og de muligheder, der ligger i forhold til globaliseringen.

Det var også en meget præcis beskrivelse af den politiske udfordring, som vi stilles over for fra politisk hold, nemlig at undgå; at globaliseringen fører til større ulighed – heri er Kristeligt Folkeparti fuldstændig enige med regeringen – og at det derfor ikke bare er nok hverken i det ene eller det andet internationale regi, ej heller altså WTO, kun at diskutere handelspolitik, kun at diskutere handelsliberaliseringer. Gør man det alene, vil den øgede konkurrence ved globalisering ske på bekostning af mennesker og miljø. Der må være en sammenhæng mellem de forskellige politikelementer.

WTO er et vigtigt redskab for at kunne styre globaliseringen. Det er ikke det perfekte redskab, og det er det jo slet ikke, når vi fra dansk side ser på, hvad vi mener, der burde gøres, hvad der siges osv. Vi skal selvfølgelig heller ikke sætte vores lys under en skæppe, men ikke desto mindre er det Kristeligt Folkepartis opfattelse, at vores indflydelse på WTO først og fremmest går gennem EU, om man kan lide det eller ej.

For Kristeligt Folkeparti er det afgørende, at den fjerde ministerkonference i WTO reelt bliver WTO's udviklingsrunde, sådan som også udenrigsministeren sagde det i sin besvarelse; ikke sådan at forstå, at udviklingslandene bare bliver inddraget, men at det også bliver deres behov, der først og fremmest bliver adresseret.

Det handler om øget markedsadgang for udviklingslandene, for alle deres produkter vel at mærke. Det handler i den sammenhæng selvfølgelig også om, at andre lande får adgang til udviklingslandenes markeder, og at udviklingslandene får mulighed for i en periode at beskytte deres produktion.

Det handler om TRIPS-aftalen, som har været nævnt af mange ordførere her i debatten i dag. I den sammenhæng vil vi godt fra Kristeligt Folkepartis side pege på, at vi mener, at der er behov for længere overgangsperioder eller -ordninger specielt for de mindst udviklede ulande i forhold til at implementere aftalen.

Vi er selvfølgelig også optaget af, at spørgsmålet om billigere medicin bliver adresseret, som også udenrigsministeren var inde på i sin tale. Jeg tror også, der er andre spørgsmål i relation til TRIPS, der bør adresseres, selv om det er

det mest aktuelle eksempel på, at der er behov for præciseringer af TRIPS-aftalen.

Miljøaspekterne er vigtigt, men jeg vil her afslutningsvis nævne demokratiaspektet, som jeg synes er vigtigt, netop fordi WTO er måden at styre globaliseringen på. Jeg synes, det er vigtigt, at WTO bliver demokratisk forankret, at der bliver koblet en parlamentarisk kontrol på i form af en parlamentarisk konference, og at også ngo'erne bliver inddraget aktivt i WTO's arbejde.

I forhold til de fremsatte forslag til vedtagelse kan Kristeligt Folkeparti støtte det forslag til vedtagelse, som er fremsat af personer, der repræsenterer et flertal her i Folketinget. Det kan vi, selv om det måske ikke er den mest markante vedtagelse, der kunne gøre, men det er dog en vedtagelse, som giver nogle guidelines for regeringen, som også ligger i forlængelse af de tidligere guidelines, der er givet, og som trods alt også markerer, at Danmark vil bruge WTO aktivt i forhold til også at støtte udviklingslandene i den sammenhæng, og det finder vi fra Kristeligt Folkepartis side afgørende.

Udenrigsministeren (Mogens Lykketoft):

Jeg er egentlig i den situation, at jeg har svært ved at føje en hel masse nye synspunkter til det, som jeg sagde i min besvarelse, og det, som en lang række ordførere i nogenlunde fælles klang har sagt om WTO og WTO's rolle.

Hvis jeg skal sige noget helt overordnet, så er det det, at jeg er helt, helt overbevist om, at Danmarks rolle på den internationale scene på alle måder er at bidrage til at styrke en eller anden form for holdbar international retsorden. Det er det også, når det gælder handelspolitik, og der er WTO rammen og EU platformen, hvorudfra vi skal kæmpe for disse synspunkter, som har bred enighed i det danske Folketing.

Det er jo ikke, fordi der imellem flertallets forslag til vedtagelse og hr. Jørn Jespersens forslag til vedtagelse er nogen særlig holdningsmæssig afstand. Jeg ved såmænd ikke, hvorfor hr. Jørn Jespersen ved denne her lejlighed synes, at han skulle fremsætte sit eget forslag til vedtagelse. Men jeg ved én ting, som jeg vil sige helt stilfærdigt, og det er, at jeg synes, at det er uklogt af det danske Folketing at stille forslag med formuleringer, som en blind mand med sin stok kan føle alligevel ikke kan bære i det videre arbejde i EU og WTO; at stille forslag, som er mere bastante, end vi kan håbe på, at vi i WTO-rammen kan komme igennem med, vil ikke efterfølgende vir-

ke opmuntrende, selv om vi så når nogle resultater i den retning, vi gerne vil.

Derfor er den uenighed, jeg har med hr. Jørn Jespersen måske mere et spørgsmål om metode, og det er altså mere det gamle Aksel Larsen-spørgsmål, nemlig hvor højt man skal løfte fanen, før fødderne ikke kan nå jorden, som jeg i dag i virkeligheden vil rette til hr. Jørn Jespersen, vel vidende at vi på en lang, lang række synspunkter omkring det her ikke har nogen uoverensstemmelser. Det håber jeg da ikke, og det har jeg da ikke haft indtryk af.

Jeg kan sagtens blive uenig med hr. Keld Albrechtsen, det kan jeg sagtens, det ville hr. Keld Albrechtsen være meget ked af hvis jeg ikke blev, men ellers er det jo ikke her imellem os i det danske Folketing, at vi skal føre store slag om Danmarks rolle i WTO, for vi er jo enige om, hvad retning den skal bevæge sig i. Jeg beder bare om, at der er en eller anden form for realisme i den måde, vi opstiller vores mål, og det er mere for, at vi ikke efterfølgende skal blive alt for skuffede og flere skal falde over til hr. Keld Albrechtsens grundlæggende pessimistiske holdning om, hvad disse internationale organisationer kan bruges til.

Det er jo tungt, det er jo trægt, det bliver jo vanskeligt. Der er 140 lande, der skal blive enige om, hvad der skal ske. Selvfølgelig bliver det besværligt. Lad os have den realisme hos os uden at tabe målsætningerne af syne. Mit indtryk er, at vi er enige om målsætningerne.

Skulle vi ikke også være enige om, at selv om EU ikke altid er progressivt nok – det fælles mål, som vi kan finde i EU-kredsen – så er EU i forhold til at kæmpe for de målsætninger, vi er enige om på WTO-området, den progressive kraft i verdenssamfundet? Det er vores platform. Vi har ikke andre for slet ikke at tale om bedre, men det er også objektivt set den progressive kraft i verdenssamfundet.

TRIPS har spillet en rolle i diskussionen, og jeg skal bare gøre en enkelt bemærkning om det, nemlig at det sagtens kan være, at der efter vores opfattelse her i det danske Folketing kunne komme en stund, hvor vi meget gerne ville omskrive TRIPS-aftalerne. Det har jeg også givet udtryk for tidligere.

Men jeg tror, at vi skal gøre os fuldstændig klart – og jeg har da i hvert fald sådan prøvet at kigge mig om, siden vi sidst havde diskussionen i en spørgetime for at få nogle vurderinger af det – at det er ikke noget, vi får hul på lige med det samme. Det er ikke noget, som de 140 lige plud-

selig bliver enige om. Men de bliver det heller ikke af den grund, at de med en vis ret kan sige: Jamen der er jo ikke nogen, der har afprøvet rækkevidden af de undtagelsesbestemmelser, der nu eksisterer til gavn for de fattige landes adgang til billig medicin f.eks.

Det har jo været et hovedtema, som vi med rette har diskuteret. Nu har vi fået afsluttet eller afværget retssagen mellem medicinalfirmaerne og den sydafrikanske regering. Jeg har ud fra informationer, jeg har prøvet at suge til mig fra Sydafrika, et indtryk af, at man i Sydafrika synes, det er et tilfredsstillende udgangspunkt, og at man så også herfra kan prøve at bruge undtagelsesbestemmelserne, hvad angår aidsmedicin.

Men der er jo mange andre lande, der skal have afprøvet de samme muligheder, og som har et endnu svagere organisatorisk lovgivningsmæssigt grundlag, og derfor synes jeg da, det er værd at overveje en tanke, som hr. Jørn Jespersen også selv har været med til at rejse i en diskussion, vi havde på et tidspunkt, om vi som en del af vores internationale indsats kan hjælpe et land, måske flere, til at opstille en model for at bruge de her regler til gavn for syge mennesker.

Jeg synes, tanken er spændende. Jeg synes, den skal overvejes. Jeg er ikke færdig med at afprøve den. Men det kunne jo være den mere realistiske måde at finde ud af, hvad TRIPS-aftalerne kan, og sådan set også i det længere perspektiv finde ud af, om det nu også var en god idé at gå i byen i den lange og seje kamp, det under alle omstændigheder vil være at prøve at få dem revideret.

Jeg synes, der er noget i det her, der bør overvejes, og det er måske den vigtigste tilbageværende bemærkning, jeg har. Og så håber jeg, at det, at vi ikke stemmer ens i det omfang, vi plejer, ikke forhindrer et fornuftigt fælles arbejde med at sætte en fornuftig dansk og en europæisk dagsorden for WTO's fremtid.

Den fg. formand (Inge Dahl-Sørensen):

Så er det hr. Jørn Jespersen i anden omgang.

Jørn Jespersen (SF):

Jeg skal takke partierne og udenrigsministeren for debatten. Jeg synes, den har været nyttig.

For det første har vi jo i hvert fald fået konstateret, at der er et meget solidt, bredt flertal, som for alvor ønsker en liberalisering på landbrugsområdet, som fuldhjertet vil bakke op bag en forhandlingslinje, der søger at fjerne EU's meget skadelige landbrugsstøtte og eksportsubsidier

og åbne op for de fattige landes adgang til vores markeder uden undtagelser, og som har beklaget, at der kom de lange overgangsbestemmelser på alt andet end våbeninitiativet på ris, sukker og bananer.

Jeg synes, det har været meget glædeligt og gavnligt også at konstatere, at der ikke er partier i Folketinget, som bakker op bag dansk landbrugs indsats, når det drejer sig om de fattige landes markedsadgang til vores markeder. Det har været godt og nyttigt og glædeligt at få det konstateret.

Så har vi jo haft en stor debat om, hvordan flertallet grupperer sig og om den sædvanlige konstellation bag vedtagelserne osv.

Der vil jeg sige, at jeg på den ene side selvfølgelig deler udenrigsministerens opfattelse af, at der skal være realisme i udspillene – man skal ikke stille sig selv eller andre og offentligheden i udsigt, at man kan nå resultater, som man ikke har en chance for at nå.

På den anden side er det jo også velkendt, at hvis der ikke er nogen, og det kan være partier i Folketinget, og det kan være landene i den internationale situation, der en gang imellem markerer nogle principielle synspunkter og siger, at dér skal vi altså hen, så flytter tingene sig ikke ret meget.

Derfor har vi altså fra SF's side haft behov for i dag at sige, at vi synes, det går for langsomt med at skabe retfærdighed og bæredygtighed i den internationale handelspolitik. Det har været en situation, der i høj grad har været præget af en utrolig masse flotte formuleringer og tilsagn fra den rige verden til de fattige i ulandene, formuleringer, som ikke er blevet indfriet i virkeligheden.

Derfor skal der nu et andet tempo og en anden vilje fra de rige landes side til at imødekomme ønsker og interesser, som er berettigede og fornuftige og velbegrundede fra ulandenes side.

Hvis vi skal se på, hvad der sker af nyt i den vedtagelse, som de fleste partier står bag, så synes jeg i hvert fald, at jeg umiddelbart kan vurdere tre steder, hvor der rent faktisk sker nogle ting i forhold til den hidtidige danske forhandlingslinje.

Det drejer sig for det første om, at der nu lægges op til, at vi skal have taget hensyn til, at udviklingslandene kan opretholde og sikre en vis landbrugsproduktion til forsyning af egen befolkning. Det er der givetvis mange der hidtil også har ment, men vi har ikke sagt noget officielt om det før.

Det betyder efter min overbevisning, og det håber jeg så at jeg på en eller anden måde får bekræftet, om ikke andet så gennem den praktiske udformning af forhandlingsmandatet, at når der i den kommende runde lægges op til fra en lang række udviklingslande at lave det, de kalder en fødevarerikkerhedsboks, som altså giver mulighed for, at man i de fattige lande i en periode kan beskytte sårbare erhverv inden for landbrugsområdet og for den sags skyld også andre områder, hvis det bliver rejst, mod konkurrence, som ødelægger landets egen opbygning af en fornuftig produktion, så er det et krav, vi vil se på med sympati og søge at støtte dem i, forudsat at det udformes på den rigtige måde.

Jeg synes, det er godt og glædeligt, at vi kommer dem i møde på det her område. Den konkrete udformning skal vi selvfølgelig diskutere nøjere, men det forhold, at vi siger, at vi har haft mulighed for at opbygge vores landbrug bag høje toldmure med massiv støtte, nu skal ulandene altså også have en mulighed for at opbygge deres erhverv, så de på lige fod kan indgå i en reel verdenshandel, er et vigtigt hensyn, og det bliver der nu lagt op til.

Det andet, der sker, som er nyt, er, at vi nu med et stort flertal vedtager en formulering om, at der gives øget teknisk og økonomisk bistand til verdens fattigste lande til at indgå i verdensøkonomien. Det må jo basere sig på den tankegang, at frihandel og adgang til vores markeder ikke er særlig meget bevendt, hvis man ikke har nogle ting at sælge og kan få en pris for dem, som er nogenlunde bæredygtig, og at vi dermed skal ind og samarbejde yderligere med landene om på bindende forpligtende vis at sikre, at de har en produktion af nogle varer, at de har infrastruktur til at sælge dem, at de har uddannelse til at håndtere det osv. Det har vi ikke sagt før. Det synes jeg er glædeligt.

Endelig er jeg glad for, at der er sket den ændring i forslaget til vedtagelse, at der nu står, at det i TRIPPS-aftalerne sikres, at udviklingslandene gives adgang til medicin, og at der dermed også i realiteten står det i forslaget til vedtagelse, som både den socialdemokratiske ordfører og udenrigsministeren har sagt, at nu prøver vi grænserne af, nu samarbejder vi – jeg var meget glad for udenrigsministerens sidste bemærkninger – med et eller flere lande om at få det her til at virke, og så ser vi, hvad erfaringerne er, og vi er parate til, hvis det viser sig, at vi støder ind i TRIPPS-aftaler, at tage dem op til revision.

Jeg var også glad for, at CD's ordfører gav til-sagn om generelt at diskutere patentsystemet i forhold til fattige udviklingslande. Det tror jeg kan blive konstruktivt.

Sluttelig skal jeg sige i forbindelse med spørgsmålet om stemmeafgivning, og hvem der holder sammen i denne her sag: Det vil jo vise sig. Vi er i den situation, at vi ikke stemmer i dag, og derfor vil SF's folketingsgruppe selvfølgelig vurdere, hvordan vi forholder os til det forslag, der ligger. Vi synes selvfølgelig, at vores eget er langt det bedste, men det har jo også bare været en hjælp til andre til at løfte fanen så højt, som den overhovedet kan løftes. Vi vil, når vi stemmer, tage stilling til, hvordan vi forholder os til de andre partiers forslag.

Ebbe Kalnæs (CD):

Når jeg har taget ordet nu igen og så på en fredag eftermiddag, så er det, fordi jeg synes, der er nogle ting, der er utrolig vigtige. Jeg vil tage udgangspunkt i den diskussion, som også har været i dag, og som hedder ATTAC, for-ATTAC og mod-ATTAC osv.

Det helt afgørende for mig i den diskussion er at kigge på, hvad det er, der sker. Det er så vigtigt og så væsentligt, at en masse mennesker er interesserede lige præcis i det her område, når vi taler om udvikling i tredje verdens lande og om at få løst de mange problemer, der er. Det er vigtigt og væsentligt at tale om handel og få barrierer væk. Det er vigtigt og væsentligt at tale om, at syge mennesker, hvor der er epidemier osv., har adgang til medicin osv.; det er flot, og det er en meget væsentlig del af det her.

Men jeg oplever, når jeg kigger på ATTAC, at ud over det, så retter næsten alt andet, der er på programmet, den modsatte vej. Jeg er utrolig bekymret, hvis ikke vi bruger tid på at prøve at forklare i forbindelse med det at være imod en globalisering i en positiv betydning, som ministeren også var inde på, at holde styr på de markeds kræfter og få lavet de regler, at har vi ikke den globalisering, har vi ikke den mulighed for overførsel af teknologi og værdier, viden osv. i en helt ny verden med de helt nye muligheder, der er, så arbejder vi imod de første ting, som jeg var inde på. Så bliver det til noget meget kedeligt.

Jeg skal ikke afvise, at der er folk i ATTAC, der er ganske fornuftige. Jeg skal ikke afvise, at der er en næstformand, som har været fornuftig. Jeg synes bare, når jeg ser ATTAC, at den er meget domineret af noget, der trækker den modsat-

te vej. Lige da den kørte op, hørte jeg jo Enhedslistens meget stærke engagement i det her, men jeg hørte samtidig hr. Thulesen Dahl rose den til skyerne. Det må give en vis betænkelse, fordi den jo er opstået bl.a. i Frankrig hos nogle Le Penn-inspirerede, markedsfjendske folk, der også i meget høj grad præger den.

Derfor er det utrolig vigtigt, at vi i denne her diskussion glæder os over, at det her punkt er meget på dagsordenen. Man er utrolig på vagt over for, hvad det er for et gadens parlament, som vil stoppe den fornuftige udvikling i denne her sammenhæng og sætte pæle i alle vegne, så den ikke kan virke. Jeg kan i øvrigt bare henvise til hr. Keld Albrechtsens argumentation i hele den her debat, så vil man forstå, hvad jeg siger.

Claus Larsen-Jensen (S):

Jeg synes, at man også kan udlede af debatten i dag, at stadig flere mennesker rundt omkring på kloden prøver at sende et signal om, at den håbløshed, der gælder for mange mennesker, er fuldstændig uacceptabel. Det er vel også det, der har været udtrykt fra SF's side i forhold til, at man blev lidt utålmodig, at det går for langsomt det her.

Men hvis ikke alt bare skal ende i protesten, hvor al den folkelige energi, krudt og kraft bliver brugt på mobiliseringen til at være imod noget, i stedet for at man prøver at kanalisere kraften ind på at opnå resultater, så er det jo ganske væsentligt, at vi i den politiske proces, de steder, hvor vi har demokratiske platforme, i EU-sammenhæng, i WTO begyndende osv., osv., yder en massiv indsats for alle de kræfter, der ønsker at gå den parlamentariske, demokratiske vej, så vi kan få taget hul på at få skabt en international samarbejdsstruktur, som kan være med til at give et demokratisk svar i forhold til globaliseringen.

Derfor vil jeg gerne, efter den analyse hr. Jørn Jespersen har lavet af forslagene til vedtagelse, meget kraftigt opfordre til, at også SF i denne her sag tilslutter sig det store brede flertal bag den danske holdning op til WTO-forhandlingerne i Qatar.

Hermed sluttede forhandlingen.

Den fg. formand (Inge Dahl-Sørensen):

Afstemning om de fremsatte forslag til vedtagelse vil som nævnt først finde sted på torsdag den 3. maj 2001.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af lovforslag nr. L 197: Forslag til lov om ophævelse af lov om projektering af udretning af jernbanestrækningen fra Eriknaer til Horsens og fra Horsens til Skanderborg.

Af trafikministeren (Jacob Buksti).
(Fremsat 28/3 2001).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Søren Hansen (S):

Klogere folk end jeg har fundet ud af, at man har et standpunkt, til man tager et nyt. Og en hel del har fundet ud af, at det indimellem kan være klogt, at det forholder sig sådan. For selv om det er bagvendt, at man for at komme nordpå skal køre sydpå og omvendt på visse strækninger, så har det vist sig, at omkostningerne ved at foretage den i øvrigt af andre grunde fornuftige udretning ikke er så fornuftige, som det så ud til i første omgang både af økonomiske, landskabelige og miljømæssige grunde osv.

På det grundlag, og også fordi den teknologiske udvikling er gået sådan, at moderne tog kan køre med relativt høje hastigheder selv på ikke særlig hensigtsmæssige spor, vil vi tilslutte os forslaget.

Svend Heiselberg (V):

Det er jo en lidt tåbelig sag, når man tænker tilbage til 1996-97, hvor vi jo kæmpede en kamp for at få den udretning gennemført, og hvor borgerne jo så meget modvilligt på den beslutning, som vi så omsider traf af hensyn til helheden.

Men vi traf så beslutning om en udretning, og det var også en sag, som skabte stor diskussion i Venstres gruppe, husker jeg, fordi man mente, at udretningen var overflødig. Men i forbindelse med alt andet vedtog vi så den udretning.

Det, som vi godt kan undre os en lille smule over, er jo, at man, når vi i fællesskab har vedta-